

PRZEDMIOTOWE ZASADY OCENIANIA

Szczegółowe warunki i sposób oceniania przedmiotowego uczniów

II etap edukacyjny obejmujący oddziały IV–VII

Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II

w Waplewie

z muzyki

I. Ogólne warunki i sposób oceniania

1. Szkoła ma spójne zasady oceniania osiągnięć uczniów.
2. Uczeń w trakcie nauki w szkole otrzymuje oceny bieżące, klasyfikacyjne śródroczne i roczne oraz końcowe.
3. Ocenianie ma charakter ciągły, a stopnie wystawiane są systematycznie, zgodnie ze szczegółowymi warunkami i sposobem oceniania wewnątrzszkolnego uczniów określonymi w statucie szkoły.
4. Ocenianie osiągnięć edukacyjnych ucznia polega na rozpoznawaniu przez nauczycieli poziomu i postępów w opanowaniu przez ucznia wiadomości i umiejętności.
5. Ocenianie bieżące z zajęć edukacyjnych ma na celu monitorowanie pracy ucznia oraz przekazywanie uczniowi informacji o jego osiągnięciach edukacyjnych pomagających w uczeniu się, poprzez wskazanie, co uczeń robi dobrze, co i jak wymaga poprawy oraz jak powinien dalej się uczyć.
6. Nauczyciel jest obowiązany indywidualizować pracę z uczniem na zajęciach edukacyjnych odpowiednio do potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych ucznia.

II. Sprawdzanie i ocenianie osiągnięć edukacyjnych ucznia

1. Osiągnięcia ucznia sprawdzane są za pomocą metod oraz narzędzi skonstruowanych z zachowaniem obiektywizmu, trafności i rzetelności.
2. Ustala się metody oraz narzędzia sprawdzania i oceniania określone w poniższej tabeli:

L.p.	METODY	NARZĘDZIA
1)	sprawdzanie ustne:	a) pogadanka sprawdzająca, b) odpytywanie, c) testy ustne, d) prezentacje uczniowskie,
2)	sprawdzanie pisemne:	a) sprawdziany, b) kartkówki, c) wypowiedzi pisemne,
3)	projekty i badania uczniowskie:	a) projekty zespołowe, b) obserwacje, c) portfolio ucznia;

3. Sprawdzanie pisemne obejmujące treści nauczania przeprowadza się według następujących zasad:
 - 1) zapowiedziany przez nauczyciela sprawdzian pisemny (10 – 20 min.) może obejmować treść z trzech ostatnich lekcji;
 - 2) nauczyciel ma obowiązek wpisać termin sprawdzianu do dziennika lekcyjnego (nie krócej niż trzy dni przed terminem pisania);

- 3) kartkówki sprawdzające wiedzę z ostatniej lekcji mogą być przeprowadzane bez zapowiedzenia na wszystkich zajęciach.
4. Uczeń ma prawo do jednokrotnej poprawy oceny. Ocena wpisywana jest do dziennika, jeżeli jest wyższa od oceny poprawianej.
5. Czas, w jakim ocena powinna być poprawiona, ustalony będzie przez nauczyciela przedmiotu, nie może on być jednak dłuższy niż dwa tygodnie od otrzymania oceny.
6. Formy poprawy oceny:
 - 1) ustna;
 - 2) pisemna;
 - 3) praktyczna
7. Jeżeli uczeń nie pisał sprawdzianu lub nie grał na instrumencie czy nie zaśpiewał piosenki z powodu nieobecności:
 - 1) tylko w tym dniu – zalicza na najbliższej lekcji, na której jest obecny;
 - 2) krótszej niż tydzień – zalicza w ciągu tygodnia od powrotu do szkoły;
 - 3) dłuższej niż tydzień – zalicza w ciągu dwóch tygodni od powrotu do szkoły;
 - 4) spowodowanej długotrwałą chorobą lub sytuacją losową – zalicza w terminie ustalonym z nauczycielem;
 - 5) nie umówił się na jej zaliczenie w wyżej wymienionych terminach, zalicza na pierwszej lekcji, na której jest obecny po ich upłynięciu.
8. Uczeń może poprawiać ocenę lub zaliczyć na której nie był obecny, tylko na tym przedmiocie, którego ocena/nieobecność dotyczy lub po ukończeniu zajęć lekcyjnych.
9. Uczeń uzupełnienia materiał z zajęć edukacyjnych w przypadku nieobecności:
 - 1) jednodniowej – na następną lekcję z danych zajęć edukacyjnych;
 - 2) krótszej niż tydzień – w ciągu tygodnia od powrotu do szkoły;
 - 3) dłuższej niż tydzień – w ciągu dwóch tygodni od powrotu do szkoły;
 - 4) spowodowanej długotrwałą chorobą lub sytuacją losową – w terminie ustalonym z nauczycielem.
10. Uczeń ma prawo na początku zajęć, zgłosić nieprzygotowanie do lekcji raz w ciągu półrocza.
11. Za nieprzygotowanie do lekcji rozumie się:
 - 1) brak pracy domowej - oznaczenie w dzienniku „bz”;
 - 2) brak uczniowskiego wyposażenia (np. podręcznika, zeszytu, instrumentu) - oznaczenie w dzienniku „npw”;
 - 3) nieopanowanie wiadomości i umiejętności z poprzedniej lekcji – oznaczenie w dzienniku „np”.
12. W przypadku:
 - 1) pkt. 11 lit. 1-2, nieprzygotowanie, w sytuacjach powtarzających się, zależnych od ucznia, a uniemożliwiających prowadzenie procesu nauczania – uczenia się wpływa na obniżenie oceny zachowania;
 - 2) pkt. 11 lit. 3, uczeń za każde kolejne nieprzygotowanie otrzymuje ocenę niedostateczną.
13. W klasach czwartych na początku roku szkolnego stosuje się czterotygodniowy okres „ochronny” (bez sprawdzianów i ocen niedostatecznych).
14. Począwszy od klasy IV szkoły podstawowej oceny bieżące oraz śródroczne i roczne oceny klasyfikacyjne z zajęć edukacyjnych, ustala się w stopniach według następującej skali:

1) Stopień celujący	6;
2) Stopień bardzo dobry	5;
3) Stopień dobry	4;
4) Stopień dostateczny	3;
5) Stopień dopuszczający	2;
6) Stopień niedostateczny	1;

z zastrzeżeniem § 51 statutu szkoły.
15. Począwszy od klasy IV szkoły podstawowej ustala się następujące przedziały procentowe dla poszczególnych stopni z prac pisemnych:

- 1) 95% - 100% - stopień celujący;
- 2) 94% - 89% - stopień bardzo dobry;
- 3) 88% - 69% - stopień dobry;
- 4) 68% - 49% - stopień dostateczny;
- 5) 48% - 34% - stopień dopuszczający;
- 6) 33% - 0% - stopień niedostateczny.

16. Dostosowanie przedziałów procentowych dla poszczególnych stopni z prac pisemnych w przypadku ucznia posiadającego orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego:

- 1) 95% - 100% - stopień celujący;
- 2) 94% - 85% - stopień bardzo dobry;
- 3) 84% - 66% - stopień dobry;
- 4) 65% - 46% - stopień dostateczny;
- 5) 45% - 23% - stopień dopuszczający;
- 6) 22% - 0% - stopień niedostateczny.

17. Ogólne wymagania edukacyjne:

- 1) **stopień celujący** otrzymuje uczeń, który:
 - a) opanował w pełnym zakresie wiadomości i umiejętności określone w wymaganiach edukacyjnych wynikających z podstawy programowej i realizowanych w szkole programów nauczania uwzględniających tę podstawę,
 - b) samodzielnie i twórczo rozwija własne zainteresowania i uzdolnienia,
 - c) jest kreatywny, oryginalnie rozwiązuje problemy,
 - d) osiąga sukcesy w konkursach i olimpiadach przedmiotowych, oraz konkursach artystycznych,
- 2) **stopień bardzo dobry** otrzymuje uczeń, który:
 - a) opanował bardzo dobrze wiadomości i umiejętności określone w wymaganiach edukacyjnych wynikających z podstawy programowej i realizowanych w szkole programów nauczania uwzględniających tę podstawę,
 - b) sprawnie posługuje się zdobytymi wiadomościami; rozwiązuje samodzielnie problemy teoretyczne i praktyczne ujęte podstawą programową i programem nauczania,
 - c) potrafi poprawnie rozumować w kategoriach przyczynowo - skutkowych wykorzystując wiedzę przewidzianą w programie,
 - d) rozwiązuje problemy i zadania dodatkowo stawiane przez nauczyciela,
 - e) potrafi łączyć wiedzę z kilku przedmiotów przy rozwiązywaniu zadania;
- 3) **stopień dobry** otrzymuje uczeń, który:
 - a) opanował w dużym zakresie wiadomości i umiejętności określone podstawą programową nauczania w danej klasie,
 - b) w ciągu trwania roku szkolnego (półroczu) wykazuje się odpowiedzialnym stosunkiem do przedmiotu;
- 4) **stopień dostateczny** otrzymuje uczeń, który:
 - a) opanował w podstawowym zakresie wiadomości i umiejętności określone podstawą programową, które są konieczne do dalszego kształcenia,
 - b) rozwiązuje i wykonuje zadania teoretyczne i praktyczne typowe, o średnim stopniu trudności;
- 5) **stopień dopuszczający** otrzymuje uczeń, który:
 - a) posiada braki w opanowaniu wiadomości i umiejętności określonych podstawą programową, ale braki te nie przekreślają możliwości dalszego kształcenia,
 - b) wykonuje zadania teoretyczne i praktyczne typowe, o niewielkim stopniu trudności;
- 6) **Stopień niedostateczny** otrzymuje uczeń, który:
 - a) nie opanował typowych wiadomości i umiejętności określonych podstawą programową, które są konieczne do dalszego kształcenia,

- b) nie potrafi rozwiązywać zadań teoretycznych lub praktycznych o elementarnym stopniu trudności nawet z pomocą nauczyciela.
18. Przy ustalaniu oceny z muzyki, bierze się pod uwagę wysiłek wkładany przez ucznia w wywiązywanie się z obowiązków wynikających ze specyfiki tych zajęć.
19. Przy ustalaniu śródrocznej i rocznej oceny klasyfikacyjnej nauczyciel może brać pod uwagę średnią ważoną ocen, zgodnie z ustalonymi w szkole wagami ocen kategoriach.
- 1) ustala się następujące wagi ocen w głównych kategoriach, spójnych dla wszystkich zajęć edukacyjnych:
 - a) Praca klasowa – waga 10,
 - b) Sprawdzian – waga 8,
 - c) Odpowiedź ustna – waga 6,
 - d) Kartkówka – waga 6,
 - e) Praca na lekcji – waga 3,
 - f) Praca domowa – waga 3,
 - g) Przygotowanie do lekcji – waga 3;
 - 2) ustala się następujące wagi ocen uwzględniające specyfikę zajęć edukacyjnych z muzyki:
 - a) Śpiew – waga 3
 - b) Gra na instrumentach – waga 3
 - c) Aktywność artystyczne – waga 6
 - 3) nauczyciel może oceniać osiągnięcia ucznia stosując znaki „+” i „-”, przy czym ustala się, że konwertując plusy i minusy otrzymane za poszczególne aktywności:
 - a) 3 „+” jest równoważne z oceną określoną stopniem 6,
 - b) 3 „-” jest równoważne z oceną określoną stopniem 1.

III. Informowanie o poziomie i postępach w opanowaniu przez ucznia wiadomości i umiejętności

1. Nauczyciele na początku każdego roku szkolnego informują uczniów oraz ich rodziców/opiekunów prawnych o:
 - 1) wymaganiach edukacyjnych niezbędnych do uzyskania poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych z obowiązkowych i dodatkowych zajęć edukacyjnych, wynikających z realizowanego przez siebie programu nauczania;
 - 2) sposobach sprawdzania osiągnięć edukacyjnych uczniów określonych w pkt. 1;
 - 3) warunkach i trybie uzyskania wyższej niż przewidywana rocznej oceny klasyfikacyjnej z obowiązkowych i dodatkowych zajęć edukacyjnych.
2. Oceny są jawne dla ucznia i jego rodziców.
3. Nauczyciel sprawdzone i ocenione prace pisemne udostępnia uczniom w terminie nie dłuższym niż 14 dni od przeprowadzenia sprawdzania pisemnego, w wyjątkowych okolicznościach na najbliższych zajęciach.
4. Sprawdzone i ocenione prace uczniów przekazuje się do wglądu uczniom, w czasie zajęć edukacyjnych, na których nauczyciel omawia je z odwołaniem do zakresu treści, które obejmowała praca, ze wskazaniem pozytywnych rozwiązań oraz trudności, na które napotkali uczniowie oraz udzieleniu wskazówek w jaki sposób poprawić swoją pracę i w jaki sposób należy dalej się uczyć, aby pokonać trudności.
5. Dla ucznia nieobecnego na zajęciach edukacyjnych, w czasie którym nauczyciel udostępniał sprawdzone i ocenione prace wszystkim obecnym uczniom w danej klasie, obowiązkiem nauczyciela jest udostępnienie uczniowi sprawdzonej i ocenionej pracy pisemnej w czasie najbliższych zajęć edukacyjnych, na których uczeń będzie obecny i krótkie jej omówienie z uczniem.
6. Uzyskane przez ucznia oceny wpisywane są do dziennika lekcyjnego.
7. Sprawdzone i ocenione pisemne prace ucznia udostępniane są jego rodzicom przez nauczycieli poszczególnych przedmiotów.
8. Nauczyciel udostępnia pisemne prace zgodnie z zapisami statutowymi.
9. Uczniowi oraz jego rodzicom udostępniana jest tylko jego własna praca.

10. Na prośbę ucznia lub jego rodziców nauczyciel powinien uzasadnić ustaloną ocenę.
11. Uzasadnienie to powinno nastąpić w formie indywidualnego spotkania w terminie najkrótszym po wniesieniu prośby.
12. Uzasadniając ocenę nauczyciel ma obowiązek:
 - 1) przekazać uczniowi informację o tym, co zrobił dobrze, co wymaga poprawienia lub dodatkowej pracy ze strony ucznia;
 - 2) wskazać uczniowi, jak powinien się dalej uczyć.
13. Na miesiąc przed rocznym/śródrocznym klasyfikacyjnym posiedzeniem rady pedagogicznej nauczyciel zobowiązany jest poinformować ucznia i jego rodziców/opiekunów prawnych o przewidywanych dla niego rocznych/śródrocznych ocenach klasyfikacyjnych z zajęć edukacyjnych, za pośrednictwem dziennika elektronicznego.
14. Jeżeli uczeń lub jego rodzice nie zgadzają się z przewidywaną roczną oceną klasyfikacyjną, z którą zostali zapoznani, a uczeń chciałby uzyskać wyższą ocenę niż przewidywana, możliwe jest złożenie wniosku o sprawdzenie wiedzy i umiejętności ucznia na zasadach określonych w § 64 statutu szkoły.
15. Śródroczne oceny klasyfikacyjne przekazywane są rodzicom na zebraniu w formie pisemnego zestawienia opatrzonego podpisem wychowawcy.

IV. Ogólne wymagania edukacyjne niezbędne do otrzymania przez ucznia poszczególnych rocznych/śródrocznych ocen klasyfikacyjnych

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który spełnia wszystkie wymagania na ocenę bardzo dobrą, a także:

- szczególnie interesuje się muzyką, posiada rozszerzone wiadomości z zakresu wiedzy o muzyce oraz umiejętności z zakresu tworzenia i ekspresji muzycznej,
- jest wyróżniająco aktywny na lekcjach,
- samodzielnie i twórczo rozwija indywidualne uzdolnienia artystyczne i zainteresowania muzyczne na zajęciach pozalekcyjnych,
- sprawnie posługuje się zdobytymi wiadomościami w praktycznych i teoretycznych zadaniach muzycznych,
- śpiewa piosenki czysto melodycznie i rytmicznie, solo, z akompaniamentem lub bez niego, zna tekst na pamięć,
- prezentuje swoje umiejętności muzyczne w szkolnych i środowiskowych uroczystościach, akademiach,
- reprezentuje szkołę w konkursach muzycznych,
- uczestniczy w życiu kulturalnym poprzez udział w koncertach i spektaklach muzycznych.

Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który opanował na wysokim poziomie zakres wiedzy i umiejętności określony programem nauczania muzyki, a ponadto:

- posługuje się w szerokim zakresie zdobytymi wiadomościami w praktycznych i teoretycznych zadaniach muzycznych,
- śpiewa piosenki solo lub w duecie, z akompaniamentem lub bez niego, zna tekst piosenki na pamięć, popełnia drobne błędy melodyczne lub rytmiczne,
- wykazuje dużą aktywność na lekcji,
- starannie wykonuje zadania i ćwiczenia praktyczne,
- bardzo dobrze wywiązuje się z powierzonych zadań,
- potrafi bronić swojego poglądu,
- prezentuje twórczą postawę,
- jest zawsze przygotowany do zajęć.

Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który opanował zakres wiedzy w stopniu dobrym, a także:

- potrafi wykorzystać zdobyte wiadomości i umiejętności w ćwiczeniach i zadaniach muzycznych,
- śpiewa z akompaniamentem, w towarzystwie innych osób, nie zna tekstu na pamięć, śpiewając popełnia błędy melodyczne i rytmiczne,
- stara się wywiązywać ze swoich obowiązków,

- ma dobrze zorganizowany warsztat pracy,
- samodzielnie rozwiązuje typowe zadania praktyczne i teoretyczne,
- zazwyczaj pracuje systematycznie i efektywnie (indywidualnie i w zespole),
- poprawnie formułuje wnioski,
- bierze czynny udział w zajęciach lekcyjnych.

Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który częściowo opanował zakres wiedzy i umiejętności określony programem nauczania muzyki oraz:

- najczęściej uzyskuje dostateczne oceny częściowe,
- śpiewa z akompaniamentem, w towarzystwie innych osób, nie zna tekstu na pamięć, śpiewając popełnia dużo błędów melodycznych i rytmicznych,
- wykonuje typowe ćwiczenia i zadania muzyczne o średnim stopniu trudności, często z pomocą nauczyciela,
- nie zawsze pracuje systematycznie,
- rzadko uczestniczy w dyskusjach i pracach zespołowo-grupowych,
- przejawia niezdecydowanie i powściągliwość w działaniach muzycznych,
- ma słabo zorganizowany warsztat pracy.

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który na poziomie elementarnym opanował zakres wiedzy i umiejętności określony programem nauczania muzyki, a także:

- z pomocą nauczyciela realizuje ćwiczenia i zadania muzyczne o łatwym stopniu trudności,
- nie potrafi samodzielnie wykonać działań w poszczególnych formach aktywności,
- nie pracuje systematycznie,
- wykonuje ćwiczenia niestarannie,
- niechętnie podejmuje działania muzyczne,
- prezentuje bierną postawę podczas zajęć,
- z trudnością organizuje swój warsztat pracy,
- nie wywiązuje się z obowiązków i powierzonych zadań.

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który nie opanował minimum wiadomości określonych programem nauczania oraz:

- nie przejawia zainteresowania przedmiotem oraz żadną aktywnością muzyczną,
- wykazuje lekceważący stosunek do przedmiotu,
- nie opanował żadnych umiejętności muzycznych,
- jest nieprzygotowany do lekcji,
- nie prowadzi zeszytu przedmiotowego, nie uzupełnia ćwiczeń,
- nie wykazuje żadnej chęci poprawy oceny,
- ocena ta nie wynika z możliwości czy z braku uzdolnień ucznia, lecz z całkowitej niechęci do przedmiotu oraz pracy na lekcjach muzyki.

V. Szczegółowe wymagania edukacyjne niezbędne do otrzymania przez ucznia poszczególnych ocen bieżących.

Temat lekcji	Wymagania podstawowe, uczeń:	Wymagania ponadpodstawowe, uczeń:
1. CZYM JEST MUZYKA? Odgłosy otaczającego świata	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje różne odgłosy; • poszukuje niekonwencjonalnych źródeł lub sposobów wydobycia dźwięku; • wie, kim jest K. Penderecki; • śpiewa w grupie refren piosenki <i>A ja patrzę, a ja słucham</i>; • wie, co to jest zwrotka i refren; • potrafi pracować w grupie. 	<ul style="list-style-type: none"> • odróżnia szmery od dźwięków; • umie powiedzieć, czym jest dla niego muzyka; • zna tytuł utworu Pendereckiego i potrafi wypowiedzieć się na jego temat; • śpiewa samodzielnie refren piosenki; • wykazuje inicjatywę w tworzeniu z innymi ilustracji muzycznej na określony temat.
2. W KRAINIE KONTRASTÓW MUZYCZNYCH. Rodzaje głosów ludzkich: sopran i bas	<ul style="list-style-type: none"> • śpiewa w zespole piosenkę <i>A ja patrzę, a ja słucham</i>; • wymienia kilka kontrastowych pojęć związanych z muzyką; • aktywnie uczestniczy w zabawach; • wie, jak dbać o głos; • zna nazwy najwyższego i najniższego głosu ludzkiego: sopran, bas; • potrafi omówić rolę klucza wiolinowego i wskazać położenie na pięciolinii dźwięku <i>g</i>. 	<ul style="list-style-type: none"> • samodzielnie śpiewa piosenkę <i>A ja patrzę, a ja słucham</i>; • umie samodzielnie rozpoznać i nazwać kontrasty w utworze E. Griega; • zna terminy: aria, glissando; • wie, czym jest skala głosu; • zna nazwisko W.A. Mozarta; • potrafi odnaleźć w zapisie nutowym dźwięk <i>g</i>.
3. STRUNY i SMYCZKI. Instrumenty strunowe smyczkowe – skrzypce	<ul style="list-style-type: none"> • śpiewa w grupie piosenkę <i>Na cztery i na sześć</i>; • wie, co to są skrzypce i kontrabas oraz do jakiej grupy instrumentów należą; 	<ul style="list-style-type: none"> • śpiewa piosenkę <i>Na cztery i na sześć</i> solo; • wie, jak są zbudowane skrzypce i kontrabas oraz jak się na nich gra;

	<ul style="list-style-type: none"> • umie odróżnić grę arco od gry pizzicato w utworze L. Delibesa. 	<ul style="list-style-type: none"> • umie wypełnić pauzy (według sugestii nauczyciela) w utworze <i>Pizzicato</i>; • wie, kim był C. Saint-Saëns.
<p>4. DOOKOŁA JEST RYTM. Wartości rytmiczne – ćwierćnuty i ósemki. Metrum</p>	<ul style="list-style-type: none"> • śpiewa w grupie piosenkę <i>Pałacyk Michła</i>, równocześnie maszerując rytmicznie; • odróżnia ćwierćnutę od ósemki; • rozpoznaje ze słuchu metrum 3/4 i 4/4; • wie, co to jest akcent. 	<ul style="list-style-type: none"> • nazywa sylabami rytmicznymi proste rytmy złożone z ćwierćnut i ósemek; • zna terminy: takt, metrum, pauza, puls; • umie określić metrum piosenki <i>Pałacyk Michła</i>, nazwać wartości rytmiczne (ósemki, ćwierćnuty oraz pauzy); • zna tytuły pieśni z okresu II wojny światowej; • umie zaakompaniować do piosenki na instrumentach perkusyjnych.
<p>5. SPYTAJ, USŁYSZYSZ ODPOWIEDŹ. Formy muzyczne: poprzednik i następnik. Repetycja</p>	<ul style="list-style-type: none"> • śpiewa w grupie refren piosenki <i>Już październik</i>; • umie odczytać tekst z różnie rozmieszczonymi akcentami; • zna terminy: poprzednik, następnik; • rozumie znaczenie znaku repetycji; • wie, jak wygląda pauza ćwierćnutowa, umie ją odnaleźć w nutach; • śpiewa lub gra na dzwonekch gamę C-dur; • gra na flecie dźwięk <i>g</i>; • wie, co to jest glissando. 	<ul style="list-style-type: none"> • śpiewa samodzielnie refren piosenki <i>Już październik</i>; • potrafi w grupie wykonać piosenkę z podziałem na elementy – melodia, słowa, rytm; • umie zaproponować akcenty w czytany tekście; • potrafi odczytać tekst w różnych rytmach; • wie, czym są poprzednik i następnik; • gra na dzwonekch / pianinie lub śpiewa następnik do usłyszanego poprzednika – rytmicznego i melodycznego; • śpiewa literami i solmizacją gamę C-dur i gra ją na dowolnym instrumencie; • odróżnia słuchem gamę wstępującą od zstępującej;

		<ul style="list-style-type: none"> • potrafi odczytać i zaśpiewać motyw melodyczny, obserwując gesty fonogestyki.
<p>6. KOLORY JESIENI. Nastrój w muzyce. Gama C-dur i półnuta DZ</p>	<ul style="list-style-type: none"> • śpiewa w grupie piosenkę <i>Już październik</i>; • określa własnymi słowami nastrój piosenki; • zna symbol półnuta; • potrafi zagrać na flecie dźwięki <i>g, a, e</i>. 	<ul style="list-style-type: none"> • umie porównać nastrój dwóch piosenek – wypowiedź pisemna lub plastyczna; • odróżnia w zapisie i słuchem wartości rytmiczne: ćwierćnuty, ósemki, półnuty; • potrafi wykonać partię fletu w utworze <i>Jesienne granie</i>.
<p>7. MUZYKA NA WIELU STRUNACH. Fortepian – budowa, brzmienie, instrument solowy i akompaniujący</p>	<ul style="list-style-type: none"> • śpiewa w grupie piosenki jesiennie; • potrafi w grupie wykonać piosenkę z podziałem na elementy – melodia, słowa, rytm; • rozpoznaje barwę fortepianu; • umie powiedzieć, jaką rolę spełnia akompaniament; • gra gamę C-dur na flecie; • bierze aktywny udział w zadaniach ze śpiewu oraz gry; • umie podać nazwisko największego polskiego kompozytora – F. Chopina. 	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie mechanizm działania fortepianu; • potrafi określić rolę fortepianu w słuchanych utworach (akompaniująca i solowa); • umie własnymi słowami omówić nastrój i dopasować odpowiednią reprodukcję do <i>Preludium e-moll</i> F. Chopina; • potrafi odczytać głosem gesty lub nuty z zad. 10.
<p>8. DZIEŃ 11 LISTOPADA – ŚWIĘTO NIEPODLEGŁOŚCI. Hymn Polski i pieśni legionowe</p>	<ul style="list-style-type: none"> • śpiewa <i>Mazurek Dąbrowskiego</i> w zespole, w postawie na baczność; • umie zaśpiewać w grupie pieśń <i>Przybyli ułani</i>; • potrafi powiedzieć, w jakich okolicznościach wykonuje się hymn 	<ul style="list-style-type: none"> • potrafi wykonać partie solowe w pieśni <i>Przybyli ułani</i>; • zna okoliczności powstania hymnu; • umie własnymi słowami omówić rolę hymnu narodowego; • zna tytuły innych pieśni legionowych (poza pieśnią

	<ul style="list-style-type: none"> • zna polskie symbole narodowe; • wie, z jakimi wydarzeniami historii Polski wiąże się święto obchodzone 11 listopada; • potrafi wyjaśnić, co to są pieśni legionowe. 	<p><i>Przybyli ułani</i>), potrafi zaśpiewać jedną z nich.</p>
<p>9. W NASZEJ KUCHNI WSZYSTKO GRA. Niekonwencjonalny akompaniament, ostinato. Synkopa DZ</p>	<ul style="list-style-type: none"> • potrafi w grupie zaśpiewać zwrotkę i refren piosenki <i>W kuchni</i>; • rozumie termin: synkopa; • umie wykonać rytm z synkopą (syłabami rytmicznymi i tekstem); • rozumie termin: ostinato; • potrafi wykonać podany rytm na przyborach kuchennych. 	<ul style="list-style-type: none"> • potrafi ułożyć słowa do podanego rytmu; • umie odnaleźć synkopy w zapisie nutowym; • improwizuje prosty rytm w formie ostinata (klaskaniem lub na „instrumentach” kuchennych).
<p>10. NASZE INSTRUMENTY. Poznajemy i budujemy instrumenty perkusyjne. Cała nuta</p>	<ul style="list-style-type: none"> • umie zaśpiewać w grupie refren piosenki <i>Mam tam-tam</i>; • wie, co to są gestodźwięki; • zna nazwę instrumenty perkusyjne; • zna nazwy instrumentów perkusyjnych z instrumentarium szkolnego oraz najczęstsze sposoby wydobycia z nich dźwięku; • potrafi dokonać podziału instrumentów na melodyczne i niemelodyczne; • z pomocą nauczyciela wymienia źródła dźwięku 	<ul style="list-style-type: none"> • wykonuje własny instrument według instrukcji zawartych w podręczniku; • wymyśla własne gestodźwięki i improwizuje rytmy; • umie samodzielnie wymienić źródła dźwięku w instrumentach perkusyjnych; • umie zaimprovizować rytm lub melodię na instrumentach perkusyjnych z zestawu szkolnego; • potrafi wskazać w zapisie nutowym całą nutę i odpowiadającą jej pauzę.

	<p>w instrumentach perkusyjnych;</p> <ul style="list-style-type: none"> • gra podane rytmy i próbuje improwizować własne na instrumentach ze szkolnego zestawu; • zna symbol całej nuty i rozumie jej relację czasową do wartości poznanych wcześniej. 	
<p>11. ZAPAS MUZYKI NA ZIMĘ. Formy muzyczne: AB, ABA, ABA', ABC. Kropka przy nucie i łuk łącznik</p>	<ul style="list-style-type: none"> • śpiewa w grupie piosenkę <i>Zła zima</i>; • rozumie znaczenie kropki przy nucie i łuku łącznika; • zna formy muzyczne: AB, ABA, ABA', ABC; • potrafi przyporządkować wzór graficzny odzwierciedlający budowę tych form; • aktywnie uczestniczy w grupowych ćwiczeniach twórczych. 	<ul style="list-style-type: none"> • potrafi określić charakter słuchanego utworu, wskazując odpowiednią ilustrację; • rozpoznaje formy muzyczne w prostych utworach; • świadomie odbiera słuchaną muzykę (nie tylko emocjonalnie, ale też stara się odróżnić poszczególne części utworu); • potrafi zaproponować gesty i/lub akompaniament podkreślający budowę piosenki.
<p>12. MUZYKA Z KRZYŻYKIEM i BEMOLEM. Znaki chromatyczne</p>	<ul style="list-style-type: none"> • śpiewa w grupie piosenkę <i>Zła zima</i>; • Rozumie znaczenie znaków chromatycznych (krzyżyk, bemol, kasownik); • bierze aktywny udział w zabawach ruchowych; • potrafi zagrać fragment kolędy <i>Gdy śliczna Panna</i>. 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia rolę przygodnego znaku chromatycznego; • umie odczytać zapis nutowy z użyciem znaków chromatycznych; • potrafi wymyślić i zapisać rebus z użyciem symboliki nutowej; • umie samodzielnie odczytać i zagrać kolędę.
<p>13. W OCZEKIWANIU NA ŚWIĄTECZNE WIECZORY</p>	<ul style="list-style-type: none"> • śpiewa refren pastorałki <i>Jam jest dudka</i>; • zna terminy: kolęda, pastorałka; 	<ul style="list-style-type: none"> • śpiewa pastorałkę <i>Jam jest dudka</i>; • swobodnie gra melodię jednej kolędy;

	<ul style="list-style-type: none"> • potrafi wymienić kilka tytułów polskich kolęd; • wymienia tradycje świąteczne (polskie, regionalne); • akompaniuje do pastorałki na dzwonek i/lub klawesach. 	<ul style="list-style-type: none"> • potrafi ułożyć tekst następnej zwrotki pastorałki; • akompaniuje do pastorałki, śledząc zapis nutowy.
<p>14. POLONEZA CZAS ZACZAĆ. Polonez – muzyka ludowa i jej artystyczne opracowanie DZ</p>	<ul style="list-style-type: none"> • zna nazwy polskich tańców narodowych; • potrafi wymienić charakterystyczne cechy poloneza; • zna ze słuchu pieśń <i>Polonez rycerski</i>; • zna postać Karola Kurpińskiego; • zna termin: artystyczne opracowanie tańca. 	<ul style="list-style-type: none"> • umie wymienić nazwy polskich tańców narodowych; • umie krótko opowiedzieć, kim był Karol Kurpiński; • potrafi własnymi słowami opisać różnice między polonezem ludowym a jego artystycznym opracowaniem ; • umie wyjaśnić znaczenie terminu artystyczne opracowanie tańca.
<p>15. PÓJDŹMY RAZEM W KOROWODZIE. Układ poloneza</p>	<ul style="list-style-type: none"> • umie zaśpiewać początkowy fragment (8 taktów) 1. zwrotki pieśni <i>Polonez rycerski</i>; • rozumie relację czasową szesnastki względem innych wartości rytmicznych; • zna symbol szesnastki i pauzy szesnastkowej; • umie wskazać szesnastki w zapisie nutowym; • zna charakterystyczne rytmy poloneza; • zna podstawowy krok poloneza i kilka elementów układu tanecznego. 	<ul style="list-style-type: none"> • umie zaśpiewać początkowy fragment (8 taktów) 1. i 2. zwrotki pieśni <i>Polonez rycerski</i>; • umie wyklaskać proste rytmy z szesnastkami; • umie wyklaskać lub zagrać na instrumencie perkusyjnym charakterystyczne rytmy poloneza; • bierze aktywny udział w wykonaniu układu tanecznego poloneza.

<p style="text-align: center;">16. HEJ, KRAKOWSKI GRAJĄ TANIEC! Krakowiak</p>	<ul style="list-style-type: none"> • potrafi wymienić charakterystyczne cechy krakowiaka; • zna charakterystyczne rytmy krakowiaka; • zna termin: synkopa i niektóre poznane wcześniej wartości rytmiczne; • zna sposób zapisywania wybranych wartości rytmicznych i rytmu z synkopą; • umie zaśpiewać refren piosenki <i>Krakowiacy zawadiacy</i>. 	<ul style="list-style-type: none"> • potrafi zanucić popularne melodie w rytmie krakowiaka; • umie wyklaskać charakterystyczne rytmy krakowiaka; • potrafi zaśpiewać jedną zwrotkę piosenki <i>Krakowiacy zawadiacy</i>; • odczytuje rytmy powstałe z ułożenia warzyw.
<p style="text-align: center;">17. KRAKOWSKIE LEGENDY. Układ taneczny krakowiaka DZ</p>	<ul style="list-style-type: none"> • zna charakterystyczne cechy krakowiaka; • umie podać różnice między artystycznym opracowaniem krakowiaka a krakowiakiem ludowym; • zna kilka kroków i figur tanecznych krakowiaka; • zna w zarysie legendy krakowskie wymienione w podręczniku. 	<ul style="list-style-type: none"> • umie wymienić nazwy kilku kroków i figur tanecznych krakowiaka; • podaje tytuły innych krakowskich legend i umie opowiedzieć krótko ciekawą historię z własnej okolicy.
<p style="text-align: center;">18. FRYDERYK CHOPIN – KOMPOZYTOR SERCU NAJBLIŻSZY</p>	<ul style="list-style-type: none"> • zna kilka faktów z życia F. Chopina; • umie wymienić kilka tytułów jego utworów; • potrafi prawidłowo zapisać nazwisko „Chopin”; • ma podstawowe wiadomości o budowie fortepianu. 	<ul style="list-style-type: none"> • umie podać nazwiska kilku kompozytorów; • umie improwizować głosem i / lub na instrumencie określone fragmenty w utworze <i>Rozmowa z fortepianem</i>; • potrafi zagrać na flecie/dzwonkach fragment <i>Preludium Des-dur</i>; • wypowiada się na temat słuchanych utworów (cechy poloneza).

<p style="text-align: center;">19. W PODRÓŻY Z CHOPINEM. Pieśń artystyczna <i>Hulanka</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • śpiewa w grupie pieśń <i>Hulanka</i>; • akompaniuje w grupie do pieśni; • zna kilka faktów z życia kompozytora; • umie wymienić kilka tytułów jego utworów; • zna termin: fermata; • potrafi podać charakterystyczne cechy poloneza. 	<ul style="list-style-type: none"> • umie odczytać głosem z fonogestyki fragment <i>Hulanki</i>; • potrafi zagrać na flecie/dzwonkach fragment <i>Preludium Des-dur</i>; • wykazuje się wiedzą w klasowym konkursie o F. Chopinie; • rozpoznaje <i>Polonez A-dur</i>.
<p style="text-align: center;">20. WIOSNA TUŻ-TUŻ... Wpływ muzyki na nastrój człowieka. Odgłosy wiosny</p>	<ul style="list-style-type: none"> • śpiewa w grupie fragment piosenki <i>Kiedy przyjdzie wiosna?</i>; • potrafi zrytmizować krótki tekst; • odróżnia słuchem tę samą melodię zagrąną w skali durowej i molowej; • potrafi współpracować w grupie podczas ilustracji muzycznej wiersza; • zna terminy: mormorando i coda. 	<ul style="list-style-type: none"> • śpiewa solo melodię zwrotki i refrenu piosenki <i>Kiedy przyjdzie wiosna?</i> ; • recytuje podany tekst w zapisanym rytmie; • odróżnia tonację minorową od majorowej w piosenkach i utworach instrumentalnych; • proponuje własny akompaniament do piosenki.
<p style="text-align: center;">20. CZTERY SMYKI. Instrumenty strunowe smyczkowe: altówka i wiolonczela. Zespoły kameralne – kwartet smyczkowy</p>	<ul style="list-style-type: none"> • zna i rozróżnia instrumenty smyczkowe: skrzypce, altówkę, wiolonczelę, kontrabas; • potrafi rozpoznać te instrumenty na ilustracji; • zna nazwę popularnego zespołu kameralnego: kwartet smyczkowy; • bierze aktywny udział w zabawach. 	<ul style="list-style-type: none"> • wie, jak są zbudowane altówka i wiolonczela, potrafi porównać te instrumenty ze skrzypcami i kontrabasem; • wymienia cztery poznane instrumenty smyczkowe w kolejności od najniższej do najwyższej brzmiącego i odwrotnie; • pamięta tytuł utworu i całego cyklu <i>Karnawał zwierząt</i>; • umie podać nazwy innych zespołów kameralnych np. duet,

		trio, kwintet, sekstet, septet, oktet.
22. KLUCZE I KLUCZYKI. Niekonwencjonalny akompaniament na kluczach. Przedtakt	<ul style="list-style-type: none"> • śpiewa w zespole refren piosenki <i>Złoty kluczyczek weź</i>; • zna termin: przedtakt; • potrafi wskazać przedtakt w zapisie nutowym; • bierze aktywny udział w zabawach. 	<ul style="list-style-type: none"> • śpiewa samodzielnie wybraną zwrotkę i refren piosenki <i>Złoty kluczyczek weź</i>; • wie, co to jest przedtakt; • wyjaśnia, na czym polega melodia z przedtaktem i pokazuje ją w nutach; • realizuje w grupie głos rytmiczny.
23. WIOSENNE TRADYCJE. Regionalne zwyczaje związane z początkiem wiosny i Wielkanocą. Niekonwencjonalne źródło dźwięku – doniczki	<ul style="list-style-type: none"> • zna kilka zwyczajów związanych z końcem zimy, początkiem wiosny, Wielkanocą; • śpiewa w grupie jedną z wiosennych piosenek; • gra na dzwoneczkach akompaniament do piosenki <i>Kogucik</i>. 	<ul style="list-style-type: none"> • opowiada własnymi słowami o tradycjach związanych z okresem przesilenia wiosennego i Wielkanocą; • samodzielnie śpiewa wybraną piosenkę o tematyce wiosennej i gra ułożone przez siebie melodie na doniczkach; • gra na dzwoneczkach lub na flecie melodię <i>Kogucik</i>.
24. WIOSNA PEŁNA MUZYKI. Muzyka ilustracyjna w słuchanych i granych utworach, tworzenie ilustracji dźwiękowych DZ	<ul style="list-style-type: none"> • śpiewa w grupie piosenkę <i>W kurniku</i>; • wie, kim był L. van Beethoven; • określa zjawiska przyrody ilustrowane muzyką w <i>Burzy</i> L. van Beethovena; • współpracuje w grupie podczas muzycznych ilustracji; • zna termin: muzyka ilustracyjna. 	<ul style="list-style-type: none"> • śpiewa piosenkę <i>W kurniku</i> i proponuje sposoby jej „umuzycznienia”; • w słuchanym utworze umie wskazać środki muzyczne naśladujące odgłosy przyrody; • potrafi muzycznie zilustrować historyjkę obrazkową; • umie odczytać zapis graficzny ilustracji dźwiękowej do wiersza <i>Wiosenny wietrzyk</i> i aktywnie uczestniczy w jej tworzeniu; • podejmuje próbę opracowania własnego pomysłu.

<p>25. NASTROJE WIOSENNE. Muzyka ilustracyjna. Instrumenty strunowe – harfa</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wie, co to jest muzyka ilustracyjna; • wie, jak wygląda harfa; • zna nazwisko L. van Beethovena; • aktywnie uczestniczy w akompaniamencie do <i>Symfonii dziecięcej</i>; • umie zagrać na flecie fragment <i>Wiosny</i> A. Vivaldiego lub na dzwonek <i>W grocie króla gór</i> E. Griega. 	<ul style="list-style-type: none"> • wie, jak jest zbudowana harfa i do jakiej grupy instrumentów należy; • nadaje tytuły słuchanym utworom, kierując się ich ilustracyjnością; • umie zagrać na flecie łatwe układy dźwięków ze słuchu; • gra na flecie lub dzwonek wybrany utwór spośród ćwiczonych na lekcji.
<p>26. MUZYKA LUDOWA. Folklor muzyczny – regionalne przyspiewki i tańce. Postać najsynniejszego etnografa – Oskara Kolberga</p>	<ul style="list-style-type: none"> • potrafi zaśpiewać polską piosenkę ludową; • rozumie terminy: etnografia, etnograf, folklor muzyczny; • wie, kim był O. Kolberg (rozumie historyczne i kulturowe znaczenie jego dzieła). 	<ul style="list-style-type: none"> • umie rozpoznać polską muzykę ludową wśród innych; • docenia wartość twórczości ludowej; • potrafi odróżnić oryginalną muzykę ludową od jej artystycznego opracowania.
<p>27. TROCHĘ HISTORII... i „WIELKIE PLANY DLA KAŻDEJ MAMY”. Pieśń patriotyczna <i>Witaj, majowa jutrzeńko</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • ma podstawową wiedzę o dniu 3 maja; • śpiewa w grupie pieśń <i>Witaj, majowa jutrzeńko</i>; • gra prosty akompaniament do pieśni. 	<ul style="list-style-type: none"> • ma wiedzę o dniu 3 maja i związanej z nim pieśni; • przygotowuje plan uroczystości na Dzień Matki; • samodzielnie odczytuje zapis nutowy i chywy fletowe do utworu E. Griega <i>Poranek</i>.
<p>28. MUZYKA W DOBREJ FORMIE. Formy muzyczne: kanon, rondo</p>	<ul style="list-style-type: none"> • śpiewa w grupie piosenki <i>Witaj, majowa jutrzeńko</i> i <i>Idzie wiosna</i>; • umie określić budowę pieśni: zwrotka i refren; • śpiewa w grupie melodię kanonu; • zna budowę formy: AB, ABA, ABA', ronda; 	<ul style="list-style-type: none"> • samodzielnie śpiewa piosenki <i>Witaj, majowa jutrzeńko</i>, <i>Idzie wiosna</i>; • potrafi wyjaśnić, jak wykonywać utwór w kanonie; • umie rozpoznać budowę słuchanych utworów.

	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje dwie jednakowe części w utworze o formie ABA. 	
<p>29. MARZENIA i ŻYCZENIA. Projekt muzyczny na Dzień Matki</p>	<ul style="list-style-type: none"> śpiewa wybraną piosenkę (lub jej fragment) z repertuaru opracowywanego w maju; wyjaśnia co najmniej jedno pojęcie muzyczne związane z <i>Pioseneczką o marzeniach</i> (przedtakt, repetycja, volta, coda); bierze udział w przygotowaniu programu na Dzień Matki. 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie śpiewa dwie wybrane piosenki z repertuaru majowego; proponuje rozwiązania do projektu i bierze aktywny udział w realizacji programu na Dzień Matki; gra na flecie lub dzwonkach wybraną melodię.
<p>30. WAKACJE NA SZEŚCIU STRUNACH. Instrumenty strunowe: gitara DZ</p>	<ul style="list-style-type: none"> umie zaśpiewać refren piosenki <i>Hej, lato, lato, lato</i>; wie, jakim instrumentem jest gitara; umie zaśpiewać unisono melodię kanonu <i>Lubię podróże</i>; wie, co to jest kanon i jak się go wykonuje; zna terminy: klucz wiolinowy, metrum, tempo, ćwierćnuta z kropką, łuk łącznik, pauza ósemkowa, repetycja, volty, przedtakt, bemol jako znak przykluczowy, gama C-dur, wartości rytmiczne nut i pauz. 	<ul style="list-style-type: none"> śpiewa piosenkę o tematyce letniej, wakacyjnej, którą zna spoza szkoły; umie zaśpiewać pierwszą zwrotkę i refren piosenki <i>Hej, lato, lato, lato</i>; śpiewa w kanonie, w kilkusobowych grupach, piosenkę <i>Lubię podróże</i>; wie, do jakiej grupy instrumentów należy gitara i potrafi omówić jej budowę;
<p>31. WYPRAWA NA MORSKI BRZEG. Szanta. Ilustracja</p>	<ul style="list-style-type: none"> śpiewa piosenkę <i>Hej, lato, lato, lato</i>; wie, co to są szanty; 	<ul style="list-style-type: none"> bierze aktywny udział w zabawach; umie zaśpiewać solo fragmenty szanty <i>Pacyfik</i>;

	<ul style="list-style-type: none"> • umie zaśpiewać w grupie szantę <i>Pacyfik</i>; • ma wiadomości o znakach chromatycznych. 	<ul style="list-style-type: none"> • proponuje nowy tekst do szanty.
32. NA PODHALAŃSKĄ NUTĘ. Region podhalański	<ul style="list-style-type: none"> • śpiewa piosenki <i>Pacyfik</i> oraz <i>Hej, lato, lato, lato, W murowanej piwnicy</i>; • potrafi wymienić kilka cech regionu podhalańskiego; • wie, kim był Jan Sabała; • gra akompaniament do piosenki <i>W murowanej piwnicy</i>. 	<ul style="list-style-type: none"> • zna nazwy instrumentów strunowych, o których nie było mowy na lekcjach (np. mandolina, cymbały, lira korbowa, inne); • wie, jakim instrumentem są gęśliki podhalańskie; • potrafi zapamiętać rytm podany przez nauczyciela i zaśpiewać w nim gamę C-dur; • umie zaśpiewać solo dowolną piosenkę ze szkolnego repertuaru, wakacyjną albo ludową.

Szczegółowe wymagania edukacyjne niezbędne do otrzymania przez ucznia poszczególnych ocen bieżących.

Klasa V

Wymagania podstawowe, uczeń:	Wymagania ponadpodstawowe, uczeń:
1. MAGIA I RELIGIA – MUZYKA W SŁUŻBIE DUCHA	
Rola muzyki w życiu człowieka: sygnalizacyjna, religijna i obrzędowa. Akompaniament do pieśni negro spirituals	
<ul style="list-style-type: none"> • potrafi śpiewać w grupie refren piosenki <i>Koniec wakacji</i> oraz <i>Zabierz się razem z nami</i>; • umie określić nastrój wystłuchanego utworu muzycznego; • potrafi nazwać kilka oznaczeń muzycznych z zapisu nutowego piosenki i je wyjaśnić; • umie sformułować wypowiedź na temat roli muzyki w życiu człowieka; • zna określenie muzyka sakralna; • potrafi akompaniować na instrumentach perkusyjnych do negro spirituals <i>Git on bo'd little child'en</i>. 	<ul style="list-style-type: none"> • potrafi śpiewać solo refren piosenki <i>Koniec wakacji</i> i <i>Zabierz się razem z nami</i>, zwrotki śpiewa w grupie; • zna pojęcia dur/moll lub major/minor; • zna większość oznaczeń muzycznych w zapisie nutowym piosenki; • umie rozpoznać słuchem aparat wykonawczy w koncercie <i>Jesień</i> z cyklu <i>Cztery pory roku</i> A. Vivaldiego; • potrafi opowiedzieć o roli muzyki w życiu człowieka i funkcjach, które pełni; • rozumie sygnalizacyjną i religijną funkcję muzyki; • rozpoznaje, z jakiego kręgu kulturowego pochodzą prezentowane przykłady muzyki sakralnej; • umie dobrać ruch i akompaniament instrumentów perkusyjnych do pieśni <i>Git on bo'd little child'en</i>.

Wymagania podstawowe, uczeń:	Wymagania ponadpodstawowe, uczeń:
2. DE GUSTIBUS NON EST DISPUTANDUM Rola muzyki w życiu człowieka: obrzędowa i rozrywkowa. Akompaniament do piosenki ludowej <i>Była babuleńka</i>	
<ul style="list-style-type: none"> • umie zaśpiewać solo refren piosenki <i>Koniec wakacji</i>; • potrafi określić budowę formalną pieśni ludowej <i>Plon niesiemy, plon (A B A)</i>; • zna nazwiska kompozytorów: W.A. Mozart i C. Orffa; • potrafi wymienić nazwy czterech instrumentów smyczkowych; • zna termin <i>ostinato</i>; • potrafi powiedzieć, na czym polega <i>rozrywkowa</i> funkcja muzyki; • umie podać kilka przykładów muzyki, którą lubi; • bierze udział w zabawie instrumentalnej przy piosence <i>Była babuleńka</i>. 	<ul style="list-style-type: none"> • umie zaśpiewać solo całą piosenkę <i>Koniec wakacji</i>; • potrafi grać na instrumencie jedną część melodii pieśni <i>Plon niesiemy, plon</i>; • umie podać kilka przykładów muzyki, której chętnie słucha oraz uzasadnić swój wybór; • wykazuje tolerancyjną postawę wobec upodobań muzycznych kolegów; • potrafi własnymi słowami opowiedzieć o utworach <i>Eine kleine Nacht-musik</i> W.A. Mozarta i <i>Carmina burana</i> C. Orffa; • zna terminy <i>ostinato rytmiczne</i> i <i>ostinato melodyczne</i>, rozpoznaje <i>ostinato</i> słuchem w utworze Orffa.
3. CZAS MINIONY, CZAS OBECNY (DZ) Przygotowanie koncertu ulubionej muzyki. Akompaniament według zapisu piktogramów	
<ul style="list-style-type: none"> • umie przygotować w zespole program koncertu dla klasy; • wypowiada się na temat zaproponowanych przez siebie utworów; • potrafi zaśpiewać w grupie jedną zwrotkę piosenki <i>Siekiera, motyka</i>; • umie zagrać akompaniament do tej piosenki według zapisu w nutach. 	<ul style="list-style-type: none"> • umie uzasadnić wybór utworów na klasowy koncert i powiedzieć kilka zdań na ich temat; • umie zaśpiewać solo jedną lub dwie zwrotki piosenki <i>Siekiera, motyka</i>; • ma podstawowe wiadomości na temat II wojny światowej.
4. JESIENNE KOMPOZYCJE NIE TYLKO MUZYCZNE Niekonwencjonalne wykorzystanie darów jesieni do tworzenia akompaniamentu. Utrwalenie wartości rytmicznych nut i pauz	
<ul style="list-style-type: none"> • umie zaśpiewać w grupie piosenkę <i>Rozwierzona jesień</i>; • umie wykonać rytm piosenki na jesiennych „instrumentach”; • potrafi zaproponować instrumenty do akompaniamentu piosenki; • umie zagrać w zespole akompaniament do piosenki; • zna <i>nazwy i symbole niektórych pauz</i> umie zastosować podane pauzy w praktyce. 	<ul style="list-style-type: none"> • umie zaśpiewać solo wybraną zwrotkę piosenki <i>Rozwierzona jesień</i>; • potrafi zaakompaniować na instrumentach perkusyjnych oraz „jesiennych gadżetach” (drobnych przedmiotach symbolizujących jesień); • swobodnie wykonuje gestodźwiękami rytm akompaniamentu do piosenki.
5. WIELKA RODZINA INSTRUMENTÓW PERKUSYJNYCH Aktywne słuchanie muzyki. Źródło dźwięku w instrumentach perkusyjnych	

Wymagania podstawowe, uczeń:	Wymagania ponadpodstawowe, uczeń:
<ul style="list-style-type: none"> • potrafi zaśpiewać w grupie piosenkę <i>Rozwiczrzona jesień</i>; • wie, co to są instrumenty perkusyjne melodyczne i niemelodyczne; • umie wymienić po kilka instrumentów z obydwu grup, podać ich źródło dźwięku; • potrafi wyjaśnić, co ma wpływ na głośność dźwięku w tych instrumentach. 	<ul style="list-style-type: none"> • umie powiedzieć kilka słów o A. Chaczaturianie i jego utworze <i>Taniec z szablami</i>; • potrafi rozpoznać w prezentowanym utworze brzmienie kilku instrumentów perkusyjnych i podać ich nazwy; • umie miarowo zaakompaniować podczas aktywnego słuchania muzyki.
6. JESIENNE DZWONY Sztuka ludwisarska. Wykorzystanie dzwoneczków w zabawie słuchowej	
<ul style="list-style-type: none"> • potrafi określić nastrój pieśni <i>Bandoska</i>; • umie zagrać w grupie fragment <i>Bandoski</i>; • umie powiedzieć kilka zdań o papieżu Janie Pawle II. 	<ul style="list-style-type: none"> • potrafi opowiedzieć własnymi słowami o papieżu Janie Pawle II (w kontekście jego związku z kulturą); • aktywnie uczestniczy w zabawie słuchowej z dzwoneczkami.
7. DROGI POLAKÓW DO NIEPODLEGŁOŚCI (DZ) Ignacy Jan Paderewski – wirtuoz, kompozytor, mąż stanu. Rola kultury w walce o niepodległość	
<ul style="list-style-type: none"> • wie, kim był I.J. Paderewski i jakie ma zasługi dla Polski; • potrafi rozpoznać krakowiaka na przykładzie utworu <i>Krakowiak fantastyczny</i> i przypomnieć cechy tego tańca narodowego; • umie zaśpiewać w grupie pieśń <i>Leguny w niebie</i>; • umie zatańczyć do pieśni prosty układ. 	<ul style="list-style-type: none"> • potrafi podać przykłady walki o niepodległość poza polem bitwy, np. poprzez działania ludzi kultury;
8. MUZYKA NA JESIENNĄ POGODĘ Tworzenie ilustracji muzycznej z pomocą odgłosów papieru. Budowanie instrumentów	
<ul style="list-style-type: none"> • umie wymienić omówione wcześniej funkcje muzyki; • potrafi określić budowę piosenki <i>Zawsze jest pogoda</i>; • umie zaśpiewać w grupie refren piosenki; • wie, co oznacza kropka przy nucie; kropka nad lub pod nutą, łuk łącznik; • aktywnie uczestniczy w poszukiwaniu odgłosów wydobywanych z papieru; • uczestniczy w zabawie twórczej <i>Wesoła orkiestra</i> z wykorzystaniem przedmiotów codziennego użytku; • wykonuje instrument według instrukcji w podręczniku. 	<ul style="list-style-type: none"> • umie opowiedzieć własnymi słowami, jakie funkcje pełni muzyka; • potrafi zaśpiewać solo refren piosenki <i>Zawsze jest pogoda</i>; • umie znaleźć w nutach piosenki powtarzający się rytm i powtórzyć go klaskaniem lub w inny dowolny sposób.
9. GRAJĄCE POWIETRZE Instrumenty dęte blaszane: trąbka, waltornia, puzon, tuba	
<ul style="list-style-type: none"> • umie zaśpiewać w zespole piosenkę <i>Zawsze jest pogoda</i>; • zna nazwy instrumentów dętych blaszanych: trąbka, róg (waltornia), puzon, tuba; 	<ul style="list-style-type: none"> • potrafi zaśpiewać solo piosenkę <i>Zawsze jest pogoda</i>; • zna budowę, brzmienie i zasady wydobywania dźwięku z instrumentów dętych blaszanych;

Wymagania podstawowe, uczeń:	Wymagania ponadpodstawowe, uczeń:
<ul style="list-style-type: none"> • potrafi rozpoznać na ilustracji omawiane instrumenty; • wykonuje „końskie kroki” podczas aktywnego słuchania muzyki; • zna nazwy elementów budowy instrumentów: <i>ustnik, czara głosowa, wentyle, suwak</i>. 	<ul style="list-style-type: none"> • umie opowiedzieć o brzmieniu instrumentów po wysłuchaniu przykładu muzycznego.
10. W OCZEKIWANIU NA PIERWSZY ŚNIEG (DZ) Odgłosy zimowego krajobrazu. Skróty pisowni muzycznej – volty	
<ul style="list-style-type: none"> • umie zaśpiewać w grupie pierwszą zwrotkę piosenki <i>Ogólnie zima</i>; • zna termin <i>volta</i> i rozumie funkcję volt w zapisie nutowym; • wie, co to jest <i>synkopa, przedtakt, pauzy</i>; • wie, jaki jest zapis, nazwy i funkcje różnych oznaczeń muzycznych występujących w piosence; • umie zagrać fragment kolędy <i>Pójdźmy wszyscy do stajenki</i>. 	<ul style="list-style-type: none"> • umie zaśpiewać solo pierwszą zwrotkę piosenki <i>Ogólnie zima</i>; • potrafi samodzielnie znaleźć w nutach tej piosenki rytm z synkopą; • umie zakończyć powtarzającą się prostą melodię, improwizując drugą voltę.
11. WKRÓTCE ŚWIĘTA BOŻEGO NARODZENIA Kapela ludowa. Gramy i śpiewamy kolędy i pastorałki	
<ul style="list-style-type: none"> • zna melodie i słowa niektórych polskich kolęd i pastorałek; • umie zaśpiewać w grupie pastorałkę <i>My też, pastuszkowie</i>; • wie, co to jest <i>kapela ludowa</i>; • potrafi zagrać na dzwonek/flecie kolędę <i>Pójdźmy wszyscy do stajenki</i> oraz fragment <i>Jezus malusieńki</i>; • umie zagrać akompaniament do pastorałki z obserwacją zapisu nutowego. 	<ul style="list-style-type: none"> • umie zaśpiewać solo pastorałkę <i>My też, pastuszkowie</i>; • potrafi wymienić różne rodzaje kapel ludowych; • umie zagrać na dzwonek/flecie kolędę <i>Jezus malusieńki</i>.
12. KOŁĘDOWANIE Solowe występy chętnych uczniów – prezentacja umiejętności	
<ul style="list-style-type: none"> • zna melodie i słowa niektórych polskich kolęd i pastorałek; • umie zaśpiewać w grupie pastorałkę <i>My też, pastuszkowie</i>; • potrafi zagrać kolędę <i>Jezus malusieńki</i> i/lub <i>Pójdźmy wszyscy do stajenki</i>; • przyniósł śpiewniki z kolędami i pastorałkami. 	<ul style="list-style-type: none"> • umie zaśpiewać solo pastorałkę <i>My też, pastuszkowie</i>; • potrafi zaakompaniować do wybranej kolędy lub pastorałki na dowolnym instrumencie melodycznym.
13. JESZCZE JEDEN MAZUR DZISIAJ (DZ) Cechy mazura. Śpiewamy i gramy pieśni w rytmie mazura	
<ul style="list-style-type: none"> • umie zaśpiewać pierwszą zwrotkę piosenki <i>Zimowy mazur</i>; • zna nazwy polskich tańców narodowych; • potrafi wymienić charakterystyczne cechy <i>poloneza, krakowiaka</i> i <i>mazura</i>; • wie, co to jest nuta akcentowana; • umie wyjaśnić funkcję kropki umieszczonej obok nuty; • potrafi wyjaśnić określenie: <i>artystyczne opracowanie tańca</i>. 	<ul style="list-style-type: none"> • umie zaśpiewać wszystkie zwrotki piosenki <i>Zimowy mazur</i>; • umie wyklaskać lub zagrać na instrumencie perkusyjnym charakterystyczne rytmy mazura; • potrafi zagrać na dzwonek fragment pieśni F. Tymolskiego <i>Ostatni mazur</i>; • umie uzupełnić zapis rytmu wykorzystując wartości rytmiczne z kropką.

Wymagania podstawowe, uczeń:	Wymagania ponadpodstawowe, uczeń:
<p align="center">14. SZYBKO I WOLNO – OBEREK I KUJAWIAK</p> <p>Cechy oberka i kujawiaka – rozpoznawanie tańców w słuchanych przykładach. Improwizacja melodii kujawiaka na dźwiękach <i>e g h</i></p>	
<ul style="list-style-type: none"> zna nazwy i potrafi wymienić charakterystyczne cechy: mazura, kujawiaka i oberka; potrafi określić kontrasty i podobieństwa występujące między oberkiem i kujawiakiem; zna termin <i>metrum trójdzielne</i>; zna metrum 3/8. 	<ul style="list-style-type: none"> umie odczytać rytm w metrum 3/8; umie wyklaskać lub zagrać na instrumencie rytmy oberkowe i kujawiakowe; potrafi zaimprovizować głosem lub na instrumencie melodię kujawiaka na dźwiękach <i>e g h</i>.
<p align="center">15. POLSKI KARNAWAŁ W RYTMACH TAŃCÓW NARODOWYCH</p> <p align="center">Utrwalenie cech tańców – zabawy i ćwiczenia</p>	
<ul style="list-style-type: none"> umie zaśpiewać w grupie poznane piosenki w rytmach tańców; potrafi wymienić charakterystyczne cechy polskich tańców narodowych: poloneza, mazura, oberka, kujawiaka i krakowiaka; umie przyporządkować poznane piosenki i utwory do odpowiedniego tańca; zna nazwisko Henryk Wieniawski; rozumie termin <i>parlando</i>. 	<ul style="list-style-type: none"> potrafi wykonać rytmy polskich tańców narodowych; umie rozpoznać tańce narodowe po usłyszeniu ich rytmu; potrafi podać kilka informacji o Henryku Wieniawskim; umie wyrecytować przysłowie ludowe w rytmie tańców narodowych; potrafi wykonać kroki i figury wybranego tańca narodowego.
<p align="center">16. O OPERZE W TEMPIE PRESTO (DZ)</p> <p align="center">Instytucje kultury – gmach operowy. Twórcy przedstawień operowych</p>	
<ul style="list-style-type: none"> śpiewa w grupie powtarzające się fragmenty piosenki <i>Gioachino</i>; zna i rozumie terminy: <i>opera, uwertura, scena, soliści, chór, balet, orkiestra, scenograf, reżyser</i> itd.; gra w grupie temat uwertury do opery <i>Wilhelm Tell</i> G. Rossiniego. 	<ul style="list-style-type: none"> śpiewa w grupie całą piosenkę <i>Gioachino</i>; potrafi opowiedzieć, czym jest opera (ew. także treść wybranej opery); świadomie posługuje się terminami: <i>scena, kanał orkiestrowy, gmach opery</i>; umie powiedzieć, kto występuje w przedstawieniu operowym i kto jeszcze bierze udział w przygotowaniu spektaklu; umie ułożyć tekst pasujący do podanego rytmu.
<p align="center">17. CZAR MUZYKI PŁYNĄCEJ ZE SCENY</p> <p align="center">Budowa przedstawienia operowego: uwertura, akt, scena, aria</p>	
<ul style="list-style-type: none"> zna terminy: <i>uwertura, akt, scena, aria, scena zbiorowa</i>; wie, co to jest <i>balet</i>; rozumie znaczenie terminu <i>poco a poco accelerando</i>, bierze udział w zabawach z czytaniem zdań w zmieniającym się tempie; umie podać nazwę głosu wykonującego <i>Arię Skołuby</i> (bas); 	<ul style="list-style-type: none"> umie wymienić kilku słynnych śpiewaków operowych; zna nazwiska kilku kompozytorów operowych; potrafi uporządkować nazwy tempa od najszybszego do najwolniejszego; potrafi opisać budowę przedstawienia operowego i podać kilka tytułów oper.

Wymagania podstawowe, uczeń:	Wymagania ponadpodstawowe, uczeń:
<ul style="list-style-type: none"> potrafi zagrać w grupie fragment <i>Pieśni Torreadora</i> G. Bizeta oraz temat uwertury do opery <i>Wilhelm Tell</i> G. Rossiniego. 	
18. ZA KULISAMI OPERY – STANISŁAW MONIUSZKO	
Sztuka jako forma kształtowania uczuć patriotycznych w czasach niewoli. <i>Śpiewniki domowe</i> i opery Stanisława Moniuszki.	
<ul style="list-style-type: none"> potrafi zaśpiewać w grupie pieśń <i>Prząśniczka</i>; wie, co to jest opera; wie, kim był Stanisław Moniuszko, i zna tytuły jego oper oraz pieśni; potrafi rozpoznać rytm poloneza w słuchanym utworze i określić jego charakter; umie zagrać na instrumencie melodycznym fragment pieśni <i>Dziad i baba</i>. 	<ul style="list-style-type: none"> potrafi zaśpiewać solo refren pieśni <i>Prząśniczka</i>; zna kilka faktów dotyczących życia i twórczości Stanisława Moniuszki; potrafi wymienić cechy Polaka patrioty na przykładzie <i>Poloneza Miecznika</i>.
19. DOM PEŁEN MUZYKI (DZ)	
Muzyczne rodziny dawniej i dziś. W.A. Mozart. Rodziny instrumentów według źródła dźwięku	
<ul style="list-style-type: none"> śpiewa w grupie fragmenty piosenki <i>Muzyczna rodzina</i>; zna co najmniej dwa nazwiska muzycznych rodzin; potrafi odnaleźć fragmenty gamy w nutach piosenki <i>Muzyczna rodzina</i>; wie, kim był W.A. Mozart; potrafi wymienić nazwy instrumentów smyczkowych; wie, czym zajmuje się lutnik. 	<ul style="list-style-type: none"> śpiewa w grupie całą piosenkę <i>Muzyczna rodzina</i>; podaje przykłady kilku muzycznych rodzin; potrafi samodzielnie rozczytać wstawki melodyczne w nutach piosenki <i>Muzyczna rodzina</i>; umie powiedzieć kilka zdań o W.A. Mozarcie; wie, jak są zbudowane wybrane cztery instrumenty smyczkowe i jak się na nich gra; umie wymienić co najmniej dwa nazwiska słynnych lutników.
20. NAJWIĘKSZY KOMPOZYTOR J.S. Bach – kompozytor, kantor, organista i pedagog	
<ul style="list-style-type: none"> śpiewa w grupie piosenkę <i>Muzyczna rodzina</i>; zna nazwisko J.S. Bacha, umie wymienić trzy tytuły jego utworów; gra w zespole jeden z głosów utworu <i>Musette</i> J.S. Bacha. 	<ul style="list-style-type: none"> śpiewa piosenkę <i>Muzyczna rodzina</i> i umie do niej zaakompaniować na wybranym instrumencie; wie, kim był J.S. Bach, umie opowiedzieć własnymi słowami o jego życiu i twórczości; gra samodzielnie jeden z głosów utworu <i>Musette</i> J.S. Bacha.
21. ORGANY	
Budowa i brzmienie organów. Najsłynniejsze organy w Polsce	
<ul style="list-style-type: none"> śpiewa w grupie fragmenty piosenki <i>Orkiestry dęte</i>; umie w grupie zaakompaniować do tej piosenki na instrumentach perkusyjnych; potrafi przyporządkować organy do właściwej grupy instrumentów. 	<ul style="list-style-type: none"> śpiewa w grupie piosenkę <i>Orkiestry dęte</i>; umie do niej zaakompaniować na flecie lub instrumentach perkusyjnych; zna zasady działania organów i wymienia główne elementy ich budowy; wie, gdzie znajdują się słynne organy w Polsce; zna nazwę toccaty; umie uporządkować różne rodzaje instrumentów i połączyć je w grupy ze względu na źródło dźwięku.
22. KAŻDY MA GŁOS! (DZ)	
Higiena głosu: ćwiczenia oddechowe, dykcyjne i emisyjne	

Wymagania podstawowe, uczeń:	Wymagania ponadpodstawowe, uczeń:
<ul style="list-style-type: none"> • potrafi zaśpiewać w grupie piosenkę <i>Rozkołysz pieśnią świat</i>; • wie, jak powstaje głos; • wie, jak dbać o głos; • umie prawidłowo wykonać ćwiczenia oddechowe, dykcyjne, emisyjne. 	<ul style="list-style-type: none"> • potrafi zaśpiewać solo z odpowiednią interpretacją jedną zwrotkę piosenki <i>Rozkołysz pieśnią świat</i>; • zna zasady prawidłowego operowania głosem; • umie świadomie wykorzystać swoje możliwości głosowe w zabawach i wspólnym śpiewie; • potrafi opowiedzieć o swoich wrażeniach po wysłuchaniu utworu F.B. Mâche'a <i>Korwar</i>.
23. GŁOS W RÓŻNYCH BARWACH Podstawowe głosy ludzkie: sopran, alt, tenor, bas. Głos biały w muzyce ludowej	
<ul style="list-style-type: none"> • potrafi zaśpiewać w grupie piosenkę <i>Rozkołysz pieśnią świat</i>; • zna nazwy głosów ludzkich i umie określić ich cechy; • wie, co to jest głos biały; • potrafi odróżnić oryginalną muzykę ludową od jej artystycznego opracowania; • zna nazwisko K. Szymanowskiego; • umie znaleźć informacje na temat polskiego śpiewaka. 	<ul style="list-style-type: none"> • potrafi zaśpiewać solo piosenkę <i>Rozkołysz pieśnią świat</i>; • umie rozróżnić podstawowe głosy ludzkie w słuchanym utworze; • umie zauważyć różnice między melodią oryginalną a jej artystycznym opracowaniem (na przykładzie piosenki anonimowej i w opracowaniu K. Szymanowskiego <i>A ktoś tam puka?</i>); • potrafi zaprezentować dowolną piosenkę, wcielając się w role różnych wykonawców.
24. INSTRUMENTY DĘTE DREWNIANE Budowa, brzmienie fletu poprzecznego, oboju, klarnetu i fagotu. Jazz – improwizacja na dźwiękach skali	
<ul style="list-style-type: none"> • zna nazwy instrumentów dętych drewnianych: flet poprzeczny, obój, klarnet, fagot i potrafi je rozpoznać na ilustracji; • zna nazwiska kompozytorów: A. Vivaldi, G. Gershwin, J.S. Bach; • wie, co to jest jazz; • buduje proste instrumenty stroikowe według instrukcji w podręczniku. 	<ul style="list-style-type: none"> • potrafi wymienić charakterystyczne cechy budowy instrumentów dętych drewnianych; • umie rozpoznać ich brzmienie w słuchanych utworach; • potrafi zaimprovizować melodię złożoną z dźwięków skali jazzowej.
25. ODMIENIONY ŚWIAT (DZ) Rozpoznawanie zmian tematu w utworze W.A. Mozarta. Tworzenie wariacji na temat przysłowia ludowego	
<ul style="list-style-type: none"> • potrafi zaśpiewać w grupie wiersz W. Broniewskiego na dźwiękach gamy C-dur w górę i w dół; • dostrzega podobieństwa i różnice w prezentowanych dziełach plastycznych; • zna terminy: wariacja, temat; • umie ułożyć w grupie wariacje do przysłów z wykorzystaniem znanych sobie elementów muzyki. 	<ul style="list-style-type: none"> • potrafi wykonać różne zadania muzyczne w oparciu o wiersz W. Broniewskiego; • dostrzega podobieństwa i różnice w prezentowanych dziełach muzycznych; • zna podstawowe zasady budowy wariacji, umie rozpoznać w utworze zmiany tematu; • potrafi ułożyć wariacje do podanych przysłów o tematyce wiosennej z wykorzystaniem instrumentów perkusyjnych; • umie zagrać a vista <i>Melodię francuską</i>.
26. MAJÓWKA W DOBREJ FORMIE Formy muzyczne: ABA, ABA', rondo, wariacje, kanon – rozpoznawanie w utworach, tworzenie	
<ul style="list-style-type: none"> • potrafi zaśpiewać w grupie refren piosenki <i>Na majówkę, na wędrówkę</i>; 	<ul style="list-style-type: none"> • umie zaśpiewać solo refren i co najmniej jedną zwrotkę piosenki <i>Na majówkę, na wędrówkę</i>;

Wymagania podstawowe, uczeń:	Wymagania ponadpodstawowe, uczeń:
<ul style="list-style-type: none"> • umie zaśpiewać w grupie melodię kanonu; • umie rozpoznać formy muzyczne w słuchanych utworach; • aktywnie uczestniczy w zabawach ruchowych i twórczych. 	<ul style="list-style-type: none"> • śpiewa w grupie w kanonie; • potrafi zagrać na instrumencie dwa wybrane takty piosenki; • umie odnaleźć w swoim otoczeniu wzory odzwierciedlające budowę form muzycznych.
<p style="text-align: center;">27. SERWETKI TADEUSZA KOŚCIUSZKI</p> <p style="text-align: center;">Utrwalenie form muzycznych. Skróty pisowni – Da capo al fine. Pieśni historyczne: <i>Dalej, chłopcy, dalej żywo</i></p>	
<ul style="list-style-type: none"> • potrafi zaśpiewać w grupie fragment piosenki <i>Dalej, chłopcy, dalej żywo</i>; • potrafi określić budowę tej piosenki; • potrafi wymienić główne cechy krakowiaka; • wie, kim był Tadeusz Kościuszko; • zna termin <i>da capo al fine</i>. 	<ul style="list-style-type: none"> • śpiewa solo co najmniej jedną zwrotkę piosenki <i>Dalej, chłopcy, dalej żywo</i>; • umie rozpoznać w niej krakowiaka i podać cechy, które na to wskazują; • umie akompaniować do piosenki na instrumentach perkusyjnych; • potrafi wyjaśnić znaczenie terminu <i>da capo al fine</i>; • umie wymyślić tekst i zapisać go z użyciem <i>da capo al fine</i>.
<p style="text-align: center;">28. GRAJĄCE KAMIENIE (DZ)</p> <p style="text-align: center;">Improwizacja ruchowa do słuchanej muzyki. Niekonwencjonalne wykorzystanie kamieni – do zabaw rytmicznych i twórczych</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • umie zaśpiewać w grupie piosenkę <i>Sny kamieni</i>; • potrafi prawidłowo powtórzyć po nauczycielu różne rytmy; • wie, co to są bemol, krzyżyk i kasownik oraz jaka jest ich funkcja; • aktywnie uczestniczy w zabawach rytmicznych z kamieniami oraz w improwizacji tanecznej do utworu M. de Falli. 	<ul style="list-style-type: none"> • umie zaśpiewać solo fragment piosenki <i>Sny kamieni</i>; • potrafi zaimprovizować ciekawą opowieść o śnie kamienia; • umie zaproponować ilustrację ruchową do utworu <i>Taniec ognia</i> M. de Falli.
<p style="text-align: center;">29. NAD BŁĘKITNĄ WODĄ.</p> <p style="text-align: center;">Muzyka ilustracyjna w utworze C. Saint-Saënsa. Trójdźwięk majorowy i minorowy – akompaniament</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • umie zaśpiewać w grupie co najmniej jedną część piosenki <i>Sny kamieni</i>; • potrafi zaśpiewać w grupie refren piosenki <i>Wesoły żeglarz</i>; • zna termin <i>szanta</i>; • umie odróżnić słuchem melodię majorową od minorowej; • potrafi wypowiedzieć się własnymi słowami na temat utworu <i>Akwarium</i> C. Saint-Saënsa z cyklu <i>Karnawał zwierząt</i>. 	<ul style="list-style-type: none"> • potrafi solo zaśpiewać jedną część piosenki <i>Sny kamieni</i> oraz całą piosenkę w grupie; • umie zaśpiewać solo refren piosenki <i>Wesoły żeglarz</i>; • odróżnia słuchem dwa trójdźwięki: majorowy i minorowy; • potrafi odpowiednio dobrać do melodii piosenki akompaniament akordów C-dur i d-moll na dzwonekach; • umie określić tempo, charakter i elementy ilustracyjne w utworze <i>Akwarium</i> C. Saint-Saënsa z cyklu <i>Karnawał zwierząt</i>.
<p style="text-align: center;">30. NAD POLSKIM MORZEM</p> <p style="text-align: center;">Muzyka ludowa z Kaszub – instrumenty, tańce i piosenki</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • umie wskazać na mapie Kaszuby, orientuje się w ukształtowaniu terenu i krajobrazie tego regionu; • zna co najmniej jedną nazwę ludowego instrumentu kaszubskiego; 	<ul style="list-style-type: none"> • śpiewa piosenkę <i>Wesoły żeglarz</i> z własnym tekstem do jednej zwrotki; • umie wymienić trzy opisane w podręczniku ludowe instrumenty kaszubskie;

Wymagania podstawowe, uczeń:	Wymagania ponadpodstawowe, uczeń:
<ul style="list-style-type: none"> • gra na dowolnym instrumencie melodycznym fragment melodii ludo-wej <i>Naszô nĕnka</i> i umie określić jej budowę; • wie, co to jest volta. 	<ul style="list-style-type: none"> • potrafi zagrać na dowolnym instrumencie melodycznym melodię <i>Naszej nĕnki</i>, wie, jak jest zbudowana.
31. CO ZOSTAŁO W PAMIĘCI (DZ) Zawody, quizy i zagadki utrwalające wiadomości z całego roku szkolnego	
<ul style="list-style-type: none"> • śpiewa w grupie pierwszą zwrotkę piosenki <i>Lato, lato</i>; • śpiewa w grupie piosenki z całego roku szkolnego; • zna różne oznaczenia metrum, tempa, dynamiki oraz symbole muzyczne takie jak: wartości rytmiczne, znaki repetycji, akcent, takt itp.; • potrafi wymienić kilka instrumentów i przyporządkować je do właściwej grupy (smyczkowe, strunowe, dęte, perkusyjne); • w zagadce rozpoznaje dwa lub trzy utwory z repertuaru do słuchania. 	<ul style="list-style-type: none"> • śpiewa całą piosenkę <i>Lato, lato</i>; • śpiewa solo fragmenty wybranych piosenek z całego roku szkolnego; • zna większość symboli i oznaczeń muzycznych znajdujących się w nutach podręcznika; • potrafi wymienić wszystkie poznane instrumenty i przyporządkować je do właściwej grupy (smyczkowe, strunowe, dęte, perkusyjne); • w zagadkach muzycznych rozpoznaje większość utworów z repertuaru do słuchania; • aktywnie bierze udział w zabawach i zagadkach ruchowo-muzycznych.

Klasa VI

Wymagania podstawowe, uczeń:	Wymagania ponadpodstawowe, uczeń:
1. PRZYRODA I ŚWIAT Akompaniament gestodźwięków do piosenki. Odgłosy przyrody jako inspiracja dla kompozytorów	
<ul style="list-style-type: none"> • śpiewa w grupie refren <i>Zielonej piosenki</i>; • umie wymienić odgłosy dobiegające z otoczenia; • potrafi określić budowę <i>Zielonej piosenki</i>; • rozumie pojęcia i potrafi je wskazać w nutach: znak 	<ul style="list-style-type: none"> • śpiewa w grupie <i>Zieloną piosenkę</i>; • odróżnia dźwięki od szmerów dobiegające z otoczenia i wie, na czym polega różnica między nimi;

Wymagania podstawowe, uczeń:	Wymagania ponadpodstawowe, uczeń:
<p>chromatyczny, metrum, przedtakt, łuk łącznik;</p> <ul style="list-style-type: none"> •potrafi wyjaśnić termin – gestodźwięki i wykorzystać je przy piosence. 	<ul style="list-style-type: none"> •wyszukuje w tekście piosenki przenośnie i stara się je logicznie wyjaśnić; •umie zaproponować gestodźwięki do akompaniamentu przy piosence.
<p>2. KONCERT NA GŁOSY (DZ)</p> <p>Budowa i działanie aparatu głosowego człowieka. Śpiewanie solo i tutti z zachowaniem zasad higieny</p>	
<ul style="list-style-type: none"> •potrafi zaśpiewać w grupie <i>Zieloną piosenkę</i>; •nuci w grupie melodię refrenu piosenki <i>Jesienna bossa nova</i>; •wykonuje w grupie ćwiczenia głosowe; •wie, kim był Stanisław Moniuszko, potrafi wymienić dwie jego kompozycje, w tym tytuł co najmniej jednej opery; •zna terminy <i>solo</i> i <i>tutti</i>; •zna nazwy głosów męskich: tenor i bas; •gra fragment <i>Arii Skołuby</i>. 	<ul style="list-style-type: none"> •śpiewa solo fragmenty <i>Zielonej piosenki</i> oraz <i>Jesiennego bossa nova</i>; •wie, czym jest aparat głosowy człowieka i jak należy o niego dbać; •potrafi opowiedzieć o życiu i twórczości Stanisława Moniuszki, a także o operze jako dużej formie muzycznej; •potrafi określić rodzaj głosu śpiewaka wykonującego słuchaną arię; •umie samodzielnie wyszukać utwory wykonywane przez solistę.
<p>3. RODZAJE CHÓRÓW I SPOSOBY WYKONYWANIA MUZYKI WOKALNEJ</p> <p>Śpiew jednogłosowy i wielogłosowy, a cappella i śpiew z akompaniamentem</p>	
<ul style="list-style-type: none"> •śpiewa w grupie piosenkę <i>Jesienna bossa nova</i> oraz refren pieśni <i>Idą leśni</i>; •rozumie różnice pomiędzy śpiewem zespołowym jedno – i wielogłosowym; •umie podać różnice między kilkoma zespołami wokalnymi; •akompaniuje na instrumentach perkusyjnych według zapisu piktogramów. 	<ul style="list-style-type: none"> •śpiewa solo fragmenty piosenki <i>Jesienna bossa nova</i>; •potrafi zaśpiewać w grupie fragment dwugłosowy piosenki <i>Jesienna bossa nova</i>; •umie określić rodzaje zespołów w słuchanych utworach, a także rozpoznać, czy śpiew jest jednogłosowy, czy wielogłosowy, czy a cappella, czy z akompaniamentem; •dzieli się z innymi swoimi doświadczeniami w chórze.
<p>4. JESIENNA ILUSTRACJA SŁOWNO-MUZYCZNA Z WYKORZYSTANIEM GŁOSU, GESTODŹWIĘKÓW, INSTRUMENTÓW, PAPIERU</p>	
<ul style="list-style-type: none"> •śpiewa w grupie piosenkę <i>Jesień</i>; •zna termin <i>inspiracja</i> i rozumie jego znaczenie, podaje przykład inspiracji przyrodą w muzyce; •bierze udział w tworzeniu ilustracji słowno-muzycznej do fragmentu wiersza <i>Deszcz jesienny</i> L. Staffa. 	<ul style="list-style-type: none"> •śpiewa solo fragmenty piosenki <i>Jesień</i>; •umie zagrać instrumentalne wstawki w piosence; •podaje kilka przykładów inspiracji przyrodą w muzyce; •potrafi wskazać w wierszu słowa oddające nastrój i odgłosy jesiennego pogody; •bierze aktywny udział w tworzeniu ilustracji słowno-muzycznej do fragmentu wiersza <i>Deszcz jesienny</i> L. Staffa.
<p>5. SPOTKANIE Z KOMPOZYTKĄ (DZ)</p> <p>Tworzenie improwizacji wokalnych i instrumentalnych z wykorzystaniem tekstu prawa Archimedesesa</p>	

Wymagania podstawowe, uczeń:	Wymagania ponadpodstawowe, uczeń:
<ul style="list-style-type: none"> •śpiewa w grupie refren piosenki <i>Nauka w wannie</i>; •umie powiedzieć własnymi słowami, na czym polega praca kompozytora; •bierze udział w zabawie opartej na tekście prawa Archimedesesa. 	<ul style="list-style-type: none"> •śpiewa w grupie piosenkę <i>Nauka w wannie</i> oraz solo fragmenty piosenki <i>Jesień</i>; •wie, na czym polega praca kompozytora, zna kilka nazwisk kompozytorów piosenek; •bierze aktywny udział w zabawie opartej na tekście prawa Archimedesesa; •układa z pomocą grupy piosenkę na temat dowolnego przedmiotu wykładanego w szkole.
6. Z HISTORII MIĘDZYNARODOWEGO KONKURSU PIANISTYCZNEGO IM. FRYDERYKA CHOPINA Nasz największy kompozytor Fryderyk Chopin – przypomnienie i utrwalenie informacji o kompozytorze i jego twórczości, sylwetki laureatów – Krystian Zimerman i Rafał Blechacz	
<ul style="list-style-type: none"> •potrafi zaśpiewać w grupie refren piosenki <i>Nauka w wannie</i>; •zna nazwiska kilku kompozytorów; •umie podać kilka informacji o życiu i twórczości F. Chopina; •wie, co to jest konkurs chopinowski, zna co najmniej jedno nazwisko zwycięzcy konkursu; •rozumie termin: interpretacja; •gra fragment <i>Marsza żałobnego z Sonaty b-moll</i> F. Chopina. 	<ul style="list-style-type: none"> •potrafi zaśpiewać w grupie piosenkę <i>Nauka w wannie</i>; •umie wymienić nazwiska wielu kompozytorów polskich i zagranicznych; •potrafi opowiedzieć własnymi słowami o życiu i twórczości F. Chopina, umie wymienić podstawowe gatunki muzyczne przez niego komponowane; •umie powiedzieć kilka zdań na temat konkursu chopinowskiego, zna co najmniej dwa nazwiska słynnych pianistów – zwycięzców konkursu; •potrafi interpretować dowolną piosenkę w ciekawy sposób; •gra jeden z głosów <i>Marsza żałobnego</i> w wykonaniu wielogłosowym.
7. ORKIESTRA SYMFONICZNA Rozmieszczenie grup instrumentów w orkiestrze symfonicznej. Rodzaje orkiestr	
<ul style="list-style-type: none"> •umie zaśpiewać w grupie jedną z melodii piosenki <i>O, o, o! – Orkiestra</i>; •wie, co to jest orkiestra symfoniczna, strojenie instrumentów; •umie powiedzieć, jak stroi się instrumenty strunowe, dęte, niektóre perkusyjne •zna nazwy różnych instrumentów; •umie odczytać schemat orkiestry symfonicznej. 	<ul style="list-style-type: none"> •umie zaśpiewać jedną z melodii piosenki <i>O, o, o! – Orkiestra</i> z towarzyszeniem drugiej melodii; •potrafi przyporządkować instrumenty do odpowiednich grup; •aktywnie wykonuje eksperymenty ze strojeniem instrumentów, wyciągając poprawne wnioski; •po wysłuchaniu <i>Szeherazydy</i> potrafi opowiedzieć o nastroju i instrumentach charakteryzujących postacie z baśni.
8. PIEŚŃ UJDZIE CAŁO (DZ) Dyrygent, batuta i partytura. Dyrygowanie zespołem instrumentalnym podczas aktywnego słuchania utworu	
<ul style="list-style-type: none"> •potrafi zaśpiewać w grupie wszystkie melodie piosenki <i>O, o, o! – Orkiestra</i>; •umie zaśpiewać w grupie pieśń <i>Maki</i>; 	<ul style="list-style-type: none"> •potrafi zaśpiewać piosenkę <i>O, o, o! – Orkiestra</i> w tercecie; •umie zaśpiewać solo fragment pieśni <i>Maki</i>;

Wymagania podstawowe, uczeń:	Wymagania ponadpodstawowe, uczeń:
<ul style="list-style-type: none"> • wie, kim jest dyrygent oraz zna terminy: partytura, batuta; • potrafi odczytać kilka oznaczeń z partytury orkiestrowej; • akompaniuje w zespole na instrumencie perkusyjnym wg zapisu w partyturze. 	<ul style="list-style-type: none"> • umie opisać własnymi słowami rolę dyrygenta w przygotowaniu i wykonaniu koncertu; • potrafi znaleźć w nutach partytury wybrane oznaczenia i wyjaśnić ich rolę; • dyryguje zespołem instrumentalnym podczas utworu J. Straussa; • sprawnie odczytuje rytmy z partytury dla orkiestry towarzyszącej piosence <i>Maki</i>; • podaje tytuły kilku pieśni patriotycznych poznanych w ubiegłych latach.
9. SYMFONIA DŹWIEKÓW Ludwig van Beethoven – wielki symfonik. Granie na instrumencie hymnu Zjednoczonej Europy	
<ul style="list-style-type: none"> • umie zaśpiewać w grupie <i>Ode do Radości</i>; • wie, co to jest symfonia • zna nazwisko L. van Beethoven; • zna nazwę głosu ludzkiego – baryton. 	<ul style="list-style-type: none"> • umie podać kilka informacji o Beethovenie jako wielkim symfoniku; • potrafi własnymi słowami opowiedzieć o wrażeniach po wysłuchaniu utworu; • umie zagrać fragment <i>Ody do Radości</i>.
10. W KRĘGU TRADYCJI Granie na instrumentach polskich kolęd i pastorałek. Tradycje świąteczne różnych wyznań	
<ul style="list-style-type: none"> • śpiewa w grupie piosenkę <i>Pojedziemy saniami</i> i kolędę ukraińską <i>Nowa radist stała</i>; • gra na instrumencie przydzielony fragment pastorałki. 	<ul style="list-style-type: none"> • śpiewa w grupie łącznik w piosence <i>Pojedziemy saniami</i> i solo całą piosenkę; • umie samodzielnie rozczytać partię dzwonek w pastorałce.
11. BOŻE NARODZENIE W PIEŚNI (DZ) Doskonalenie śpiewu wielogłosowego – pastorałka A spis Bartek w układzie dwugłosowym. Słuchanie dawnych i współczesnych kolęd wykonywanych przez chóry	
<ul style="list-style-type: none"> • śpiewa w grupie wybraną piosenkę lub kolędę; • potrafi rozpoznać rodzaje chórów w słuchanych kolędach; • gra fragment pastorałki. 	<ul style="list-style-type: none"> • śpiewa w grupie pastorałkę <i>A spis Bartek</i> w układzie dwugłosowym; • potrafi wymienić rodzaje chorów, a także określić ich skład głosów; • gra fragment pastorałki w układzie wielogłosowym; • próbuje dobrać akompaniament harmoniczny do kolędy <i>A wczora z wieczora</i>.
12. KOŁĘDY I PASTORAŁKI ŹRÓDŁEM INSPIRACJI W MUZYCE Wybrane piosenki o tematyce świątecznej, kolędy i pastorałki, <i>Scherzo h-moll op. 20 F. Chopina</i>	
<ul style="list-style-type: none"> • śpiewa w grupie kolędy i pastorałki; • potrafi zagrać partię jednego głosu pastorałki. 	<ul style="list-style-type: none"> • potrafi rozpoznać kolędę zacytowaną przez F. Chopina w <i>Scherzu h-moll</i>; • gra kolędę <i>Lulajże Jezuniu</i> w układzie dwugłosowym.
13. TAŃCE KRÓLEWSKIE I CESARSKIE (DZ) Zmieniające się mody na tańce – renesansowa pawana, walc. Mikołaj Gomółka	
<ul style="list-style-type: none"> • wie, że na przestrzeni wieków tańczono różne tańce; • wie, kim był J. Strauss (syn); 	<ul style="list-style-type: none"> • umie wymienić nazwy kilku starszych i nowszych tańców;

Wymagania podstawowe, uczeń:	Wymagania ponadpodstawowe, uczeń:
<ul style="list-style-type: none"> • wie, kim byli król Zygmunt Stary i królowa Bona, potrafi nazwać epokę, w której panowali; • potrafi określić charakter muzyki w utworze <i>Rex</i> z uwzględnieniem kontrastów między obiema częściami; • zna podstawowe kroki <i>pawany</i>; • wie, kim był M. Gomółka. 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje kilka faktów o J. Straussie (synu); • potrafi krótko opowiedzieć o <i>Melodiach na Psalterz polski</i> Mikołaja Gomółki.
14. TAŃCE NA STYCZNIOWY MRÓZ – RUMBA I SAMBA Podstawowy krok samby. Śpiewanie kanonu na tle melodii głosu towarzyszącego	
<ul style="list-style-type: none"> • umie zaśpiewać w grupie melodię kanonu <i>Rytmy synkopowane</i> na tle głosu towarzyszącego; • zna nazwy wybranych tańców latynoamerykańskich: <i>rumby</i>, <i>samby</i>, <i>cza-czy</i>; • umie określić cechy charakterystyczne rumbę na podstawie przykładu muzycznego; • zna podstawowy krok samby. 	<ul style="list-style-type: none"> • umie zaśpiewać solo melodię kanonu <i>Rytmy synkopowane</i> na tle głosu towarzyszącego; • potrafi własnymi słowami opisać różnice między muzyką samby i rumbę.
15. TAŃCE NA STYCZNIOWY MRÓZ – CZA-CZA Podstawowy krok cza-czy. Prozdrowotne znaczenie tańca dla człowieka	
<ul style="list-style-type: none"> • próbuje zaśpiewać piosenkę <i>Rytmy synkopowane</i> w kanonie dwugłosowym; • zna zasadę wykonywania kanonu; • umie zaśpiewać w grupie piosenkę <i>Tańczymy cza-czę</i>; • rozumie różnicę między pauzą półnutową i całonutową (długość trwania, zapis); • zna podstawowy krok cza-czy. 	<ul style="list-style-type: none"> • umie zaśpiewać <i>Rytmy synkopowane</i> w kanonie dwugłosowym; • potrafi zaimprovizować rytmy do taktów z pauzami; • umie zatańczyć w parze podstawowy krok cza-czy.
16. MUZYKA CIAŁA (DZ) Balet jako taniec klasyczny i jako widowisko teatralne oparte na geście oraz tańcu wykonywanym do muzyki. Piotr Czajkowski i jego najsłynniejsze balety	
<ul style="list-style-type: none"> • potrafi wyjaśnić, czym jest balet; • zna tytuły kilku słynnych baletów i nazwiska ich twórców; • wie, kim był Piotr Czajkowski; • aktywnie uczestniczy w zabawach muzycznych. 	<ul style="list-style-type: none"> • zna treść poznanych na lekcji baletów; • umie opisać główną bohaterkę <i>Tańca Cukrowej Wróżki</i> na podstawie charakteru słuchanej muzyki; • potrafi rozpoznać barwę czelesty.
17. BALET KLASYCZNY CZY TEATR TAŃCA I GESTU? Porównanie brzmienia muzyki baletowej XIX i XX wieku. Tworzenie grupowego układu ruchowego	
<ul style="list-style-type: none"> • zna tytuły kilku słynnych baletów i nazwiska ich twórców; • wie, kim był Igor Strawiński i Karol Szymanowski; • aktywnie uczestniczy w tworzeniu ilustracji dźwiękowej do utworu K. Szymanowskiego. 	<ul style="list-style-type: none"> • umie zauważyć i opisać różnice między muzyką I. Strawińskiego a przykładami XIX wiecznych baletów P. Czajkowskiego; • zgłasza ciekawe propozycje rozwiązań do ilustracji dźwiękowej.
18. WYBRANE FAKTY Z ŻYCIA KAROLA SZYMANOWSKIEGO – TWÓRCZOŚĆ, PODRÓŻE, ZWIĄZKI Z PODHALEM	

Wymagania podstawowe, uczeń:	Wymagania ponadpodstawowe, uczeń:
Improwizacja na dźwiękach skali góralskiej	
<ul style="list-style-type: none"> • zna podstawowe fakty z życia i twórczości kompozytora; • zna tytuły najwybitniejszych dzieł kompozytora; • wie, do muzyki jakich regionów nawiązywał w swej twórczości kompozytor; • potrafi odróżnić oryginalną muzykę ludową od jej artystycznego opracowania. 	<ul style="list-style-type: none"> • potrafi wyjaśnić znaczenie twórczości K. Szymanowskiego dla rozwoju kultury polskiej; • umie zaimprovizować melodię na dźwiękach skali góralskiej;
19. JAK POWSTAJE MUZYKA – RYTM, METRUM I TEMPO (DZ)	
Utrwalenie i uporządkowanie wiedzy dotyczącej omawianych elementów, stosowanie ich w praktyce	
<ul style="list-style-type: none"> • potrafi zaśpiewać kanon <i>Ding, dong</i> w grupie unisono; • rozumie znaczenie terminów: rytm (również w sensie pozamuzycznym), metrum oraz tempo; • zna podstawowe wartości rytmiczne nut i pauz oraz wie, jakie są relacje czasowe między nimi; • zna niektóre oznaczenia metrum i wie, co jest ich miarą taktu; • zna niektóre określenia tempa w języku włoskim; • wie, co to jest metronom i do czego służy; • potrafi ustawić wahadło metronomu na żądane tempo. 	<ul style="list-style-type: none"> • potrafi zaśpiewać <i>Ding, dong</i> w kanonie; • umie podać przykłady rytmu w przyrodzie i architekturze; • potrafi określić środki muzyczne zastosowane w utworze K. Szymanowskiego; • tworzy proste rytmy w podanym metrum; • umie rozpoznać metrum słuchem; • potrafi zastosować zmiany tempa w praktyce; • wyczuwa zmiany tempa w utworze J. Brahmsa i reaguje na nie ruchem.
20. JAK POWSTAJE MUZYKA – MELODIA, DYNAMIKA, ARTYKULACJA	
Utrwalenie i uporządkowanie wiedzy dotyczącej omawianych elementów, stosowanie ich w praktyce	
<ul style="list-style-type: none"> • potrafi zaśpiewać w grupie unisono melodię kanonu <i>Ding, dong</i> oraz jedną z melodii <i>Jednej pieśni</i>; • zna terminy: melodia, notacja muzyczna, dynamika, artykulacja; • zna zagadnienia związane z zapisem nut na pięciolinii. • zna niektóre oznaczenia dynamiczne; • potrafi w grze na instrumencie zastosować zmiany tempa i dynamiki. 	<ul style="list-style-type: none"> • potrafi zaśpiewać w dwugłosie kanon <i>Ding, dong</i> oraz jedną z melodii <i>Jednej pieśni</i>; • zna i rozumie niektóre włoskie określenia dynamiki i artykulacji; • w słuchanym utworze potrafi określić kierunek melodii oraz zmiany tempa, dynamiki i artykulacji; • potrafi przeczytać głosem zapis melodii <i>Wlazł kotek</i>; • umie samodzielnie nauczyć się grać temat <i>Symfonii – Z Nowego Świata</i> A. Dvoráka; • potrafi uzupełnić zapis melodii <i>Siała baba mak</i> oraz zaproponować tempo, dynamikę i artykulację w tym utworze.
21. JAK POWSTAJE MUZYKA – HARMONIA I BARWA DŹWIĘKU	
Utrwalenie i uporządkowanie wiedzy dotyczącej omawianych elementów, stosowanie ich w praktyce	
<ul style="list-style-type: none"> • umie zaśpiewać w grupie <i>Jedną pieśń</i>; • rozumie terminy: harmonia i barwa w odniesieniu do muzyki; • wie, co to jest trójdźwięk. • umie odnaleźć w nutach oznaczenia omawianych elementów muzyki. 	<ul style="list-style-type: none"> • umie zaśpiewać wybrany głos pieśni podczas śpiewu wielogłosowego; • próbuje dobierać właściwe akordy do melodii <i>Wlazł kotek</i>. • umie odnaleźć w zapisie nutowym trójdźwięki; • słucha utworu <i>Kot i mysz</i> F. Rybickiego w

Wymagania podstawowe, uczeń:	Wymagania ponadpodstawowe, uczeń:
	skupieniu, śledząc partyturę – wskazuje na zgodność i różnice między nią a nagraniem.
<p align="center">22. EKSPERYMENTY KOMPOZYTORÓW XX WIEKU (DZ) Eksperymenty uczniów – zabawy twórcze z użyciem techniki aleatorycznej, sonorystycznej. Zapisywanie, nagrywanie i przetwarzanie dźwięku</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • śpiewa w grupie piosenkę <i>Wiosna – ach, to ty</i>; • potrafi wymienić nazwy kierunków muzycznych XX wieku; • zna nazwiska kompozytorów: K. Penderecki, W. Lutosławski; • poszukuje informacji w dostępnych źródłach. 	<ul style="list-style-type: none"> • śpiewa solo fragmenty piosenki; • aktywnie uczestniczy w eksperymentach z muzyką współczesną – zabawach twórczych z użyciem technik aleatorycznych, sonoryzmu; • potrafi opowiedzieć o roli barwy dźwięku i dynamiki w słuchanych utworach; • przygotowuje nagrania muzyki konkretnej.
<p align="center">23. NASZE MUZYCZNE DZIEŁO SZTUKI Festiwal muzyki współczesnej „Warszawska Jesień”. Tworzenie dzieła muzycznego – indywidualnie lub w grupie</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • śpiewa w grupie piosenkę <i>Obcy świat</i>; • bierze aktywny udział w tworzeniu <i>Wiosennej pobudki</i>; • umie wykorzystać wiadomości dotyczące zapisu nutowego w zabawach i ćwiczeniach; • wie, co to jest „Warszawska Jesień”. 	<ul style="list-style-type: none"> • potrafi zagrać wstawki instrumentalne w piosence <i>Obcy świat</i>; • bierze aktywny udział w tworzeniu klasowego utworu – indywidualnie lub w grupie; • korzysta z programów komputerowych do edycji i obróbki dźwięku; • poszukuje i gromadzi informacje na temat najnowszych trendów muzycznych.
<p align="center">24. OCALIĆ OD ZAPOMNIENIA Podlasie, Lubelszczyzna, Rzeszowszczyzna. Sylwetka Witolda Lutosławskiego jako jednego z najwybitniejszych współczesnych kompozytorów polskich i jego inspiracje muzyką Rzeszowszczyzny</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • zna nazwy regionów folklorystycznych wschodniej Polski: Podlasie, Lubelszczyzna, Rzeszowszczyzna; • potrafi wymienić i wie, jak wyglądają instrumenty ludowe: harmonia, suka biłgorajska, cymbały; • potrafi zagrać w grupie melodię <i>Lasowiaka</i>; • wie, kim był W. Lutosławski. 	<ul style="list-style-type: none"> • publikuje przygotowane dzieło na stronie szkoły z zachowaniem praw autorskich; • wykazuje się twórczą inwencją podczas przeprowadzania eksperymentów brzmieniowych z bębniem; • umie powiedzieć dwa, trzy zdania na temat twórczości W. Lutosławskiego; • rozpoznaje, w których częściach <i>Tańca</i> W. Lutosławskiego pojawiają się fragmenty melodii <i>Lasowiaka</i>; • bierze aktywny udział w tańcach ludowych.
<p align="center">25. MISTRZOWIE INSTRUMENTÓW (DZ) Niccolò Paganini – kompozytor i wirtuoz skrzypiec</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • śpiewa w grupie refren pieśni <i>Funiculè, funiculè</i>; • wie, kogo nazywa się wirtuozem; • wie, kim był N. Paganini i H. Wieniawski; 	<ul style="list-style-type: none"> • śpiewa solo fragment pieśni <i>Funiculè, funiculè</i>; • potrafi podać kilka informacji o N. Paganinim i H. Wieniawskim;

Wymagania podstawowe, uczeń:	Wymagania ponadpodstawowe, uczeń:
<ul style="list-style-type: none"> •potrafi wymienić nazwiska wirtuozów poznanych w ubiegłych latach. 	<ul style="list-style-type: none"> •potrafi opowiedzieć krótko o jednym z wirtuozów poznanych w ubiegłych latach.
26. WSPÓŁCZEŚNI WIRTUOZI – POSZUKIWANIE I SŁUCHANIE UTWORÓW Znaczenie improwizacji w jazzie	
<ul style="list-style-type: none"> •śpiewa w grupie fragment piosenki <i>Żyj kolorowo</i>; •bierze aktywny udział w akompaniowaniu do części instrumentalnej piosenki; •potrafi wymienić nazwiska kilku współczesnych wirtuozów; 	<ul style="list-style-type: none"> •potrafi podać kilka informacji o współczesnych wirtuozach; •umie podać kilka informacji o K. Komedzie; •potrafi zaimprovizować grę na instrumencie perkusyjnym;
<ul style="list-style-type: none"> •wie, jak oznacza się metrum alla breve i jaka wartość rytmiczna jest jego miarą; •wie, co to jest improwizacja; •wie, kim był K. Komeda. 	<ul style="list-style-type: none"> •umie płynnie zagrać jeden z utworów z kącika <i>Zostań wirtuozem</i>; •potrafi odnaleźć w dostępnych źródłach informacje oraz utwory współczesnych wirtuozów.
27. ZAPROSZENIE NA KONCERT (DZ) Etykieta melomana. Filharmonia – pochodzenie słowa, galeria wybranych polskich filharmonii	
<ul style="list-style-type: none"> •śpiewa w grupie zwrotki i refren (próbuje śpiewać w dwugłosie) pieśni <i>Funiculě, funiculr</i>; •śpiewa w grupie fragment piosenki <i>Żyj kolorowo</i>; •wie, co znaczy wyraz <i>filharmonia</i>; •wie, jak znaleźć ofertę koncertową w okolicy miejsca zamieszkania; •potrafi własnymi słowami wyjaśnić znaczenie <i>akustyki</i> w sali koncertowej; •potrafi wymienić kilka czynników wpływających na akustykę w sali koncertowej; •umie wytłumaczyć dwa znaczenia wyrazu <i>koncert</i>. 	<ul style="list-style-type: none"> •śpiewa solo zwrotki piosenki <i>Funiculě, funiculr</i>, a refren w duecie na dwa głosy; •umie płynnie zagrać jeden z utworów z kącika <i>Zostań wirtuozem</i>; •aktywnie uczestniczy w przygotowywaniu klasowego koncertu; •potrafi wyszukać w dostępnych źródłach nagrania z literatury muzycznej, stosując zasady poszanowania praw autorskich i wykonawczych.
28. U NASZYCH NAJBLIŻSZYCH SĄSIADÓW Rosja, Czechy – przypomnienie związków muzycznych z krajami (Piotr Czajkowski, balet, Bedrich Smetana)	
<ul style="list-style-type: none"> •śpiewa w grupie piosenkę <i>To stop the train</i>; •zna nazwiska kompozytorów: P. Czajkowski, B. Smetana; •umie zagrać fragment melodii <i>Weltawy</i>. 	<ul style="list-style-type: none"> •śpiewa w kanonie i z gestami piosenkę <i>To stop the train</i>; •umie wymyślić i zademonstrować kroki kozaka; •zna włoskie nazwy na określenie tempa wolnego, umiarkowanego i bardzo szybkiego; •potrafi opowiedzieć, kim był Piotr Czajkowski, zna tytuły kilku jego utworów; •własnymi słowami określa tempo i charakter słuchanej muzyki.
29. NA POŁUDNIE EUROPY – AUSTRIA I WŁOCHY Związki muzyki z omawianymi krajami (opera, Rossini, Vivaldi, lutnicy)	
<ul style="list-style-type: none"> •śpiewa w grupie kanon <i>To stop the train</i> i piosenkę <i>La bella polenta</i>; •potrafi podać kilka informacji muzycznych związanych z Austrią i Włochami; 	<ul style="list-style-type: none"> •śpiewa solo fragmenty piosenki <i>La bella polenta</i>; •potrafi podać tytuły utworów kompozytorów włoskich i austriackich;

Wymagania podstawowe, uczeń:	Wymagania ponadpodstawowe, uczeń:
<ul style="list-style-type: none"> •zna termin <i>jodłowanie</i>. 	<ul style="list-style-type: none"> •wykazuje się wiedzą na temat opery.
30. GORĄCA GRECJA I DESZCZOWA ANGLIA Związki muzyki z omawianymi krajami (kolebka kultury europejskiej, Georg Friedrich Händel)	
<ul style="list-style-type: none"> •umie zaśpiewać w grupie piosenkę <i>Row, your boat</i>; •potrafi zagrać na flecie melodię tej piosenki; •włącza się do tańczenia w grupie greckiego tańca <i>sirtaki</i>; •zna nazwisko G.F. Händel. 	<ul style="list-style-type: none"> •umie zaśpiewać <i>Row, your boat</i> w kanonie dwugłosowym; •umie zagrać w kanonie melodię <i>Row, your boat</i>; •potrafi wyjaśnić własnymi słowami określenie – Grecja to kolebka kultury europejskiej; •tańczy w grupie taniec grecki <i>sirtaki</i>; •potrafi podać kilka informacji o G.F. Händlu.
31. WAKACJE JUŻ ZA CHWILĘ... Koncert życzeń uczniów – śpiewanie piosenek i granie wybranych utworów z repertuaru minionego roku szkolnego	
<ul style="list-style-type: none"> •w grupie śpiewa piosenki i gra wybrane utwory z repertuaru minionego roku szkolnego; •potrafi wskazać znaki chromatyczne, oznaczenia metrum, wartości rytmiczne i pauzy w zapisie nutowym piosenki <i>Błękitny czas</i>; •potrafi zagrać fragment melodii szkockiej <i>Stare dobre czasy</i>. 	<ul style="list-style-type: none"> •solo śpiewa piosenki i gra wybrane utwory z repertuaru minionego roku szkolnego; •potrafi zagrać II część melodii szkockiej <i>Stare dobre czasy</i>.

Klasa VII

Temat lekcji	Wymagania podstawowe, uczeń:	Wymagania ponadpodstawowe, uczeń:
1. ZATRZYMAĆ LATO W PIOSENCE. Tworzenie tekstu do podanego rytmu. Odczytywanie elementów notacji muzycznej	<ul style="list-style-type: none"> • śpiewa w grupie piosenkę <i>Lato z zieloną czupryną</i>; • umie odnaleźć podany rytm w nutach piosenki; • wie, do jakiej grupy instrumentów należy gitara i jak jest zbudowana; • wie, że Antonio Vivaldi jest kompozytorem epoki baroku. 	<ul style="list-style-type: none"> • śpiewa solo piosenkę z wakacji; • potrafi zaproponować tekst i/lub gestodźwięki do podanego rytmu; • akompaniuje na gitarze do piosenki <i>Lato z zieloną czupryną</i>; • umie rozpoznać barwę gitary w słuchanym utworze.

<p style="text-align: center;">2. NA NITKACH BABIEGO LATA. Akompaniowanie na gitarze. Metrum 6/8</p> <p style="text-align: center;">DZ</p>	<ul style="list-style-type: none"> • śpiewa piosenki w grupie; • aktywnie uczestniczy w zabawie rytmicznej przy piosence <i>Babie lato</i>; • umie porównać nastrój kanonu i obrazu J. Chełmońskiego; • umie prawidłowo pogrupować wartości rytmiczne w metrum $\frac{3}{4}$ i $\frac{6}{8}$; • potrafi podać kilka informacji o A. Vivaldim. 	<ul style="list-style-type: none"> • potrafi zagrać i zaśpiewać w kanonie; • potrafi odczytać i zaśpiewać krótki motyw pokazywany fonogestyką; • umie odnaleźć krótki motyw melodyczny w nutach piosenki <i>Babie lato</i>; • potrafi wyrecytować tekst przysłowia w metrum $\frac{3}{4}$ i/lub $\frac{6}{8}$.
<p style="text-align: center;">3. FAKTURA POLIFONICZNA I HOMOFONICZNA</p>	<ul style="list-style-type: none"> • śpiewa w zespole piosenkę <i>Lato z zieloną czupryną</i>; • śpiewa w kanonie <i>Babie lato</i>; • akompaniuje na instrumentach perkusyjnych do piosenki <i>Lato z zieloną czupryną</i>; • potrafi zagrać na dzwonek lub flecie odpowiednie fragmenty <i>Deutscher Tanz</i> nr 3 W.A. Mozarta; • umie podać kilka informacji o J.S. Bachu; potrafi przyporządkować tych kompozytorów do odpowiedniej epoki; • potrafi wskazać pojawienie się tematu fugi w nutach <i>Bach w Eisenach</i>. 	<ul style="list-style-type: none"> • śpiewa w kanonie w obsadzie solowej; • recytuje tekst fugi w swoim głosie; • rozumie i potrafi wyjaśnić, na czym polega faktura homofoniczna i polifoniczna.
<p style="text-align: center;">4. DEMOKRACJA CZY ABSOLUTYZM – POLIFONIA I HOMOFONIA CD.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • śpiewa w grupie pieśń <i>Czerwone maki na Monte Cassino</i>; • bierze aktywny udział w recytacji fugi <i>Bach w Eisenach</i>; • potrafi znaleźć informacje dotyczące pieśni <i>Czerwone maki na Monte Cassino</i>. 	<ul style="list-style-type: none"> • umie odnaleźć podobieństwa i różnice w nutach pieśni; • potrafi samodzielnie rozczytać i zagrać na flecie/dzwonek fragment fugi z <i>II Koncertu Brandenburskiego</i>; • umie określić fakturę (monofonia, polifonia, homofonia) w słuchanych utworach.

<p style="text-align: center;">5. OTACZA NAS ŚWIAT DŹWIĘKÓW. Odgłosy i przestronie dźwiękowe. Zagrożenie hałasem i prawa innych do ciszy</p>	<ul style="list-style-type: none"> • śpiewa w grupie refren jednej z pieśni; • umie porównać nastrój obu pieśni; • uczestniczy w grze akompaniamentu ; • potrafi podać przykłady źródeł dźwięku w otoczeniu; • zna źródła oraz sposoby ograniczania hałasu w otoczeniu; • zna termin: triola; • wyjaśnia rolę fermaty. 	<ul style="list-style-type: none"> • śpiewa solo zwrotkę jednej z pieśni; • potrafi wskazać znaki muzyczne w nutach, które mają wpływ na nastrój piosenki; • zgłasza pomysły do instrumentacji przy piosence; • umie ocenić szkodliwość środowiska akustycznego w miejscu zamieszkania, szkole, czasie wolnym; • rozumie i szanuje prawo innych do ciszy – zwłaszcza w miejscach publicznych; • nagrywa i przetwarza odgłosy otoczenia; • zna style: sonoryzm i muzyka konkretna.
<p style="text-align: center;">6. POGODA CZY NIEPOGODA – MUZYKA SIŁ ZAWSZE DODA. Wpływ muzyki na człowieka – werbalizowanie emocji</p>	<ul style="list-style-type: none"> • śpiewa w grupie piosenki; • umie wskazać podobieństwa i różnice w zapisie nutowym piosenki <i>Malowany latawiec</i>; • umie zwerbalizować emocje wywołane słuchaną muzyką; • zna nazwisko: R. Wagner; • wykonuje instrument według instrukcji. 	<ul style="list-style-type: none"> • śpiewa solo zwrotkę <i>Piosenki na nie pogodę</i>; • przetwarza nagrane odgłosy – tworzenie miniatury dźwiękowej; • improwizuje głosem tekst i melodię; • poszukuje nagrań muzyki barokowej – eksperyment domowy.

<p>7. JAK MUZYKĘ WYKORZYSTUJE MEDYCYNA I MARKETING? Wpływ muzyki na człowieka – ćwiczenia praktyczne (dobieranie utworu do treści)</p> <p style="text-align: center;">DZ</p>	<ul style="list-style-type: none"> • śpiewa w grupie piosenki; • bierze aktywny udział w zabawie; • zna dziedziny życia wykorzystujące muzykę – muzykoterapia i marketing; • potrafi określić najprzyjemniejszą (we własnym odczuciu) formę aktywności muzycznej; • zna tytuły najstarszych polskich hymnów; • potrafi zanucić fragment <i>Bogurodzicy</i>; • wie, w jakiej postawie należy słuchać <i>Gaude, mater Polonia</i>. 	<ul style="list-style-type: none"> • śpiewa solo zwrotkę piosenki <i>Malowany latawiec</i>; • świadomie słucha muzyki barokowej w domu; • wyraża swoje zdanie o poglądach starożytnych myślicieli na temat roli muzyki; • umie dopasować i wykorzystać utwór muzyczny dla celów marketingu; • potrafi określić cechy chorału; • umie podać współczesne przykłady wykorzystywania melodii chorałowych (fragmenty liturgii).
<p>8. SZKOLNE „RAPOWANIE” I SCATOWANIE. Techniki wokalne charakterystyczne dla stylów muzyki rozrywkowej (jazz, rap)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • śpiewa w grupie pieśń <i>Książki mi zakazował</i>; • zna nazwy stylów muzyki: jazz, rap, muzyka rozrywkowa; • zna techniki wokalne: rytmiczne skandowanie, scat, vocal percussion; • potrafi wykonać rytmiczne ostinato do rapu. 	<ul style="list-style-type: none"> • śpiewa solo fragmenty pieśni <i>Książki mi zakazował</i>; • podejmuje próbę śpiewu metodą scatu do wybranej melodii oraz beatboxu; • potrafi rytmicznie wyrecytować tekst <i>Rap na dużej przerwie</i>; • charakteryzuje omówione style muzyki: jazz, rap, muzyka rozrywkowa.
<p>9. MUZYKA ROZRYWKOWA – ROCK. tolerancja dla preferencji innych – wyrażanie i uzasadnianie opinii</p>	<ul style="list-style-type: none"> • śpiewa w grupie piosenkę <i>Kiedy mi wesoło</i>; • zna nazwy interwałów muzycznych: pryma, oktawa; • potrafi wskazać w zapisie nutowym i na klawiaturze fortepianu prymy i oktawy; • zna terminy: pop i rock. 	<ul style="list-style-type: none"> • śpiewa solo zwrotkę piosenki <i>Kiedy mi wesoło</i>; • improwizuje głosem na zadany temat; • potrafi zagrać i zaśpiewać oktawę; • potrafi podać cechy muzyki rockowej; • umie wymienić nazwy kilku słynnych zespołów rockowych.

<p>10. ROCKOWO NA WESOŁO. Instrumenty zespołu rockowego. Ostinato, jako podstawa schematów rytmicznych w muzyce rozrywkowej</p> <p style="text-align: center;">DZ</p>	<ul style="list-style-type: none"> • śpiewa w grupie piosenkę <i>Kiedy mi wesoło</i>; • gra na zrobionym instrumencie schematy rytmiczne według zapisu; • zna skład instrumentalny zespołu rockowego; • wykonuje gestodźwiękami ostinato do melodii <i>We will rock you</i>. 	<ul style="list-style-type: none"> • umie rozpoznać znaną melodię z fonogestyki; • przedstawia na forum klasy prezentację o muzyce rozrywkowej XXI wieku; • wypowiada się na temat współczesnych idoli (wartościowanie twórczości).
<p>11. JUŻ CZAS POMYŚLEĆ O ŚWIĘTACH... Zwyczaje świąteczne w krajach Europy: Czechy, Hiszpania, Włochy</p>	<ul style="list-style-type: none"> • śpiewa w grupie: kolędę hiszpańską <i>w dzień Bożego Narodzenia</i>, czeską pastorałkę: <i>Kukułka z lasu leci już</i>; • potrafi powiedzieć kilka słów o zwyczajach Bożonarodzeniowych wybranych krajów europejskich; • potrafi wyjaśnić znacznie znaków chromatycznych. 	<ul style="list-style-type: none"> • śpiewa słowacką pastorałkę, wyraźnie wymawiając słowa; • potrafi zaśpiewać solo kolędę hiszpańską <i>w dzień Bożego Narodzenia</i>; • wymienia charakterystyczne cechy kolęd i uzasadnia, dlaczego piosenka <i>Dzień jeden w roku</i> nie jest kolędą; • wymienia zwyczaje bożonarodzeniowe innych krajów (omawianych na lekcji); • gra włoską kolędę <i>Quando nascette Ninno</i>.
<p>12. TRADYCJE ŚWIĄTECZNE W WYBRANYCH KRAJACH EUROPY: ANGLIA, AUSTRIA, FRANCJA</p>	<ul style="list-style-type: none"> • śpiewa w grupie refren kolędy angielskiej <i>Kolędowania nadszedł czas</i> i/lub kolędy francuskiej <i>Aniołowie z naszych pól</i>; • gra fragment kolędy austriackiej <i>Cicha noc</i>; • potrafi powiedzieć kilka słów o zwyczajach Bożonarodzeniowych wybranych krajów europejskich; • zna metrum 6/8 i 2/4. 	<ul style="list-style-type: none"> • śpiewa w grupie zwrotkę i refren obu kolęd (angielskiej i francuskiej); • umie zaśpiewać fragment kolędy <i>Kolędowania nadszedł czas</i> po angielsku; • wymienia zwyczaje bożonarodzeniowe innych krajów (omawianych na lekcji); • potrafi samodzielnie odczytać i zagrać melodię kolędy austriackiej.

<p>13. ROZTAŃCZONE ŚWIĘTA. Rytm polskich tańców narodowych w kolędach i pastorałkach DZ</p>	<ul style="list-style-type: none"> • śpiewa w grupie jeden głos pastorałki; • Gra fragmenty kolędy <i>Dzisiaj w Betlejem</i>; • Zna nazwy polskich tańców narodowych; • aktywnie wykonuje elementy taneczne przy pastorałce <i>Hej, w dzień narodzenia</i>. 	<ul style="list-style-type: none"> • gra jeden z głosów kolędy <i>Dzisiaj w Betlejem</i>; • umie rozpoznać rytmy polskich tańców narodowych w kolędach i pastorałkach; • proponuje elementy taneczne do wybranych polskich kolęd.
<p>14. ROCK AND ROLLOWY KARNAWAŁ. Charakterystyka stylu. Podstawowy krok rock and rolla. Utrwalenie znaczenia znaków chromatycznych</p>	<ul style="list-style-type: none"> • śpiewa w grupie refren piosenki <i>Nie bądź taki szybki Bill</i>; • podaje nazwy kilku polskich zespołów muzyki rozrywkowej lat 60.–80. XX wieku; • zna terminy: rock and roll; • umie samodzielnie rozczytać i zagrać fragment <i>Yellow submarine</i>; • umie zatańczyć podstawowy krok rock and rolla; • potrafi odczytać dźwięki po zastosowaniu znaków chromatycznych przykluczowych i przygodnych; 	<ul style="list-style-type: none"> • śpiewa całą piosenkę <i>Nie bądź taki szybki Bill</i>; • gra wstawki melodyczne w piosence <i>Nie bądź taki szybki Bill</i>; • proponuje akompaniament rytmiczny do piosenki; • potrafi rozpoznać słuchem instrumenty w utworze <i>Yesterday</i>; • zna wybrane przykłady polskiej muzyki rozrywkowej lat 60.–80. XX wieku.
<p>15. Z HISTORII POLSKIEJ MUZYKI ROZRYWKOWEJ DRUGIEJ POŁOWY XX WIEKU. Czesław Niemen, zespół Skaldowie i Perfect. Utrwalenie budowy formalnej utworów: ABA, ABA'</p>	<ul style="list-style-type: none"> • śpiewa w grupie skrajne części piosenki z <i>kopyta kulig rwie</i>; • umie określić budowę piosenki z <i>kopyta kulig rwie</i>; • podaje nazwy kilku polskich zespołów muzyki rozrywkowej lat 60.–80. XX wieku; • zna terminy: muzyka popularna i rock. 	<ul style="list-style-type: none"> • śpiewa w grupie całą piosenkę z <i>kopyta kulig rwie</i>; • potrafi zagrać podany fragment piosenki Perfectu, a następnie rozpoznać ją i odnaleźć nagranie; • charakteryzuje tematykę polskich piosenek rozrywkowych XX wieku.

<p>16. MUZYKA FILMOWA WCZORAJ I DZIŚ. Rola muzyki w filmie – określanie i ilustrowanie dźwiękiem „kadru filmowego”</p> <p style="text-align: center;">DZ</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wie, że muzyka w filmie pełni różne funkcje; • zna kilka faktów z historii kina; • umie wymienić kilku kompozytorów muzyki filmowej; • potrafi samodzielnie przygotować wybrany utwór na flecie/dzwonkach. 	<ul style="list-style-type: none"> • samodzielnie formułuje funkcje muzyki w filmie; • potrafi opowiedzieć o procesie tworzenia muzyki do obrazu filmowego; • umie wymienić tytuły filmów i nazwiska twórców muzyki do nich; • potrafi zilustrować głosem lub instrumentem ruch innego ucznia; • umie ocenić, czy w słuchanym przykładzie kompozytor trafnie podkreślił muzyką obraz bitwy.
<p>17. MUZYKA Z EKРАНU KINA I Z RADIA. Tworzenie scenariusza filmowego. Klasowy dżingiel</p>	<ul style="list-style-type: none"> • śpiewa w grupie refren piosenkę <i>Czerwony autobus</i>; • zna kilka faktów z historii polskiego radia; • zna nazwisko Władysław Szpilman; • aktywnie uczestniczy w przygotowywaniu scenariusza filmowego i ilustrowania go muzyką; • wie, co to jest dżingiel radiowy; • gra wybrany utwór muzyki filmowej. 	<ul style="list-style-type: none"> • śpiewa w grupie całą piosenkę <i>Czerwony autobus</i>; • wyróżnia się twórczą postawą przy przygotowywaniu scenariusza filmowego i ilustrowania go muzyką; • umie zanucić lub zagwizdać melodię (dżingiel) audycji radiowej/telewizyjnej.
<p>18. KONCERT MUZYKI FILMOWEJ. Najwybitniejsi polscy kompozytorzy muzyki filmowej</p>	<ul style="list-style-type: none"> • śpiewa w grupie całą piosenkę <i>Czerwony autobus</i>; • zna nazwiska wybitnych polskich kompozytorów muzyki filmowej – również tych nagrodzonych Oscarem; • gra wybrany utwór z tego rozdziału. 	<ul style="list-style-type: none"> • śpiewa solo fragmenty piosenki <i>Czerwony autobus</i>; • podaje nazwisko polskiego twórcy nagrodzonego Oscarem w kategorii niezwiązanej z muzyką; • gra a vista <i>Hi-Lili</i>.

<p>19. „STRUMYKA FALA SZYBKA WŚRÓD JASNYCH BIEŻY ŁĄK”. Pieśń solowa epoki romantyzmu</p>	<ul style="list-style-type: none"> • śpiewa w grupie fragment pieśni <i>Pstrąg</i>; • gra wybrane dźwięki pieśni – aktywne słuchanie muzyki; • bierze udział w zabawie ruchowej <i>Gdzie jest pstrąg?</i>; • wie, co to jest pieśń solowa; • wymienia nazwiska kompozytorów reprezentatywnych dla epoki romantyzmu: F. Chopin, S. Moniuszko, F. Schubert; • zna i potrafi wyjaśnić termin: muzyka ilustracyjna. 	<ul style="list-style-type: none"> • śpiewa solo fragment pieśni – z interpretacją tekstu; • umie opowiedzieć, w jaki sposób muzyka ilustruje wydarzenia w pieśni <i>Król elfów</i>; • potrafi wymienić kilka faktów z biografii i tytuły utworów kompozytorów romantycznych; • zna instytucje kultury na świecie – wie, co to są Schubertiady.
<p>20. MUZYKA WOKALNA I WOKALNO-INSTRUMENTALNA. Różne zespoły wokalne. Henryk Mikołaj Górecki</p> <p>DZ</p>	<ul style="list-style-type: none"> • śpiewa w grupie fragment pieśni <i>Pstrąg</i>; • zna głosy ludzkie: sopran, alt, tenor, bas; • wymienia rodzaje chórów: mieszany, męski, żeński; • zna nazwisko: Henryk Mikołaj Górecki; • potrafi samodzielnie rozczytać i zagrać kilka taktów z oratorium <i>Mesjasz</i>. 	<ul style="list-style-type: none"> • śpiewa w grupie całą pieśń; • zna inne nazwy głosów ludzkich: kontratenor, sopran męski; • umie rozpoznać aparat wykonawczy w słuchanych utworach; • zna termin: madrygał; • potrafi samodzielnie rozczytać i zagrać cały fragment z oratorium <i>Mesjasz</i>.
<p>21. POEZJA WYŚPIEWANA. Związki muzyki z tekstem literackim. Bardowie krainy łagodności</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Śpiewa w grupie refren <i>Piosenki wiosennej</i>; • Potrafi zagrać melodię piosenki B. Dylana; • Zna termin: poezja śpiewana; • Bierze udział w wykonaniu ilustracji dźwiękowej do wybranego wiersza. 	<ul style="list-style-type: none"> • Śpiewa solo fragmenty zwrotki (z interpretacją) <i>Piosenki wiosennej</i>; • Potrafi rozpoznać i odnaleźć piosenkę B. Dylana zapisaną w <i>Zostań wirtuozem</i>; • Wyszukuje tekst literacki oraz proponuje sposób jego opracowania; • Zna nazwiska największych bardów krainy łagodności; • Wyszukuje nagrania piosenek największych bardów.

<p>22. DŹWIĘKI JAK BARWY. Kolorystyka różnych zespołów – porównywanie barw kwintetów</p>	<ul style="list-style-type: none"> • śpiewa w grupie powtarzając się fragmenty piosenki <i>Pod jabłonią</i>; • gra akompaniament do piosenki (według partytury); • umie podać nazwę kameralnego zespołu smyczkowego – utrwalenie; • zna nazwy instrumentów smyczkowych, dętych drewnianych i blaszanych. 	<ul style="list-style-type: none"> • śpiewa w grupie piosenkę; • gra na dzwoneczkach fragment melodii piosenki; • potrafi rozpoznać barwę instrumentów w słuchanych kwintetach; • zna włoskie nazwy muzycznych zespołów kameralnych: duet, trio, kwartet, kwintet.
<p>23. DUET, TERCET, KWARTET, KWINTET... Muzykowanie wielogłosowe – realizacja Partytury na kwintet instrumentów szkolnych. Dudy wielkopolskie</p>	<ul style="list-style-type: none"> • śpiewa w grupie piosenkę <i>Pod jabłonią</i>; • potrafi zagrać w grupie jeden z głosów kwintetu <i>Te Deum</i>; • umie wymienić nazwę instrumentu ludowego z Wielkopolski. 	<ul style="list-style-type: none"> • śpiewa solo fragmenty piosenki <i>Pod jabłonią</i>; • potrafi rozpoznać słuchowo rodzaj i liczbę pojawiających się instrumentów podczas fermaty <i>Nadstaw ucha</i>.
<p>24. BARWY MUZYKI LUDOWEJ. Bogactwo kulturalne Śląska i Wielkopolski. Artystyczne opracowanie muzyki ludowej</p>	<ul style="list-style-type: none"> • śpiewa w grupie piosenkę ludową <i>Pytała się matka słowika</i>; • umie zagrać akompaniament i/lub melodię pieśni ze Śląska; • potrafi wymienić nazwy instytucji kulturalnych regionu Wielkopolski i Śląska; • podaje kilka informacji na temat H.M. Góreckiego – utrwalenie; • potrafi wyjaśnić termin: etnografia. 	<ul style="list-style-type: none"> • proponuje tekst do drugiego głosu piosenki z Wielkopolski; • umie dopasować podany dźwięk do odpowiednich fragmentów melodii; • potrafi rozpoznać pieśń ludową ze Śląska w artystycznym opracowaniu H.M. Góreckiego – opisuje podobieństwa i różnice.

<p style="text-align: center;">25. ELEKTRONICZNA ORKIESTRA – PALETA BARW. Możliwości instrumentów elektronicznych – granie melodii i akompaniamentu</p> <p style="text-align: center;">DZ</p>	<ul style="list-style-type: none"> • śpiewa w grupie piosenkę <i>Pięknie żyć</i>; • bierze aktywny udział w fermacie <i>Świetlna muzyka</i>; • wie, co to jest i jakie ma możliwości keyboard; • rozpoznaje aparat wykonawczy trzech wersji utworu M. Musorgskiego. 	<ul style="list-style-type: none"> • śpiewa solo fragment piosenki; • umie zagrać na klawiaturze melodię refrenu piosenki; • potrafi zagrać na klawiaturze przynajmniej jeden akord akompaniamentu zwrotki piosenki; • zna nazwiska kompozytorów muzyki elektronicznej; • umie porównać nastrój i barwę w trzech wersjach utworu M. Musorgskiego; • poszukuje nagrań elektronicznych wersji muzyki klasycznej.
<p style="text-align: center;">26. KABARET – MUZYKA ROZŚMIESZA. Tworzenie skeczu z użyciem środków muzycznych</p>	<ul style="list-style-type: none"> • śpiewa w grupie piosenkę <i>Ach! jak przyjemnie</i>; • bierze udział w fermacie <i>Na fali</i>; • umie opowiedzieć anegdotę muzyczną; • wie, co to jest kabaret; • zna nazwisko Henryk Wars; • potrafi określić, co jest podstawą żartu w oglądanych przykładach. 	<ul style="list-style-type: none"> • śpiewa solo piosenkę; • proponuje rozwiązania przy tworzeniu skeczu lub echa; • poszukuje nagrań przebojów muzyki rozrywkowej z I poł. XX wieku; • rozumie, co jest istotą instrumentalnego żartu muzycznego.
<p style="text-align: center;">27. ŻARTY MUZYCZNE. Tworzenie melodii do wybranej fraszki J. Kochanowskiego – ukazanie jej w różnych kontekstach żartu muzycznego</p>	<ul style="list-style-type: none"> • śpiewa w grupie melodię kanonu <i>Wiosną</i>; • umie zagrać melodię <i>Wesołe jest życie staruszka</i>; • zna nazwy polskich kabaretów muzycznych: Kabaret Starszych Panów, Grupa MoCarta. 	<ul style="list-style-type: none"> • śpiewa w grupie piosenkę z Kabaretu Starszych Panów; • umie zaimprovizować melodię do fraszki J. Kochanowskiego i/lub przedstawić ją w formie żartu muzycznego; • zna nazwisko Wojciech Młynarski; • potrafi odnieść treść jednej z piosenek W. Młynarskiego do aktualnej rzeczywistości.

<p style="text-align: center;">28. OPERETKA I MUSICAL. Tańce wykorzystywane w teatrze</p> <p style="text-align: center;">DZ</p>	<ul style="list-style-type: none"> • śpiewa w grupie piosenkę <i>Już taki jestem zimny drań</i>; • umie zagrać akompaniament do piosenki; • potrafi zagrać na flecie/dzwonkach melodię kankana; • zna terminy: operetka, musical; • potrafi wymienić nazwy tańców: fokstrot, tango, kankan; • bierze aktywny udział w fermacie <i>Kankan w rękawiczkach</i>. 	<ul style="list-style-type: none"> • śpiewa solo piosenkę; • proponuje akompaniament perkusyjny do piosenki; • obserwując nuty, potrafi wskazać ten fragment w słuchanym utworze; • potrafi podać charakterystyczne cechy fokstrota, tanga, kankana; • poszukuje nagrań <i>Tanga milonga</i>.
<p style="text-align: center;">29. VIVA LA MUSICA – OD STAROŻYTNOŚCI DO RENESANSU. Podsumowanie</p> <p style="text-align: center;">i uporządkowanie chronologiczne wiedzy o muzyce</p>	<ul style="list-style-type: none"> • śpiewa melodię i słowa kanonu <i>Viva la musica!</i>; • wie, że z języka starogreckiego pochodzi wiele terminów muzycznych; • umie wyjaśnić znaczenie wybranego elementu muzyki; • wie, jakie role pełniła muzyka w średniowieczu; • zna termin: chorał gregoriański; • zna główną myśl renesansu, wie, że wzrosło znaczenie muzyki świeckiej; • bierze aktywny udział w grze towarzyszącej treściom 10 rozdziału podręcznika. 	<ul style="list-style-type: none"> • śpiewa melodię i słowa <i>Viva la musica!</i> w kanonie; • umie wymienić przynajmniej po jednym przykładzie obecności muzyki w mitologii i Biblii; • potrafi podać polski tytuł pieśni <i>Gaude, Mater Polonia</i> i określić rolę pieśni w przeszłości; • umie opowiedzieć o randze kultury polskiej w Europie doby renesansu; • podczas gry wyróżnia się ponadprzeciętną wiedzą.

30. VIVA LA MUSICA – OD BAROKU DO KLASYCYZMU.

Podsumowanie i uporządkowanie chronologiczne wiedzy o muzyce

• śpiewa w grupie w kanonie <i>Viva la musica!</i>;• określa cechy sztuki baroku;• wie, co to jest suita;• wie, co to jest klawesyn;• zna główną myśl epoki klasycyzmu;• potrafi wymienić nazwy kilku grup muzycznych i wskazać, do których grup należą;• umie powiedzieć, co to jest partytura i krótko opisać rolę dyrygenta;• wymienia nazwisko autora słów hymnu polskiego;• bierze aktywny udział w grze towarzyszącej treściom 10 rozdziału podręcznika.	• śpiewa solo w kanonie <i>Viva la musica!</i>;• umie powiedzieć kilka słów o klawesynie;• wymienia kilka tytułów utworów barokowych słuchanych na lekcjach;• zna nazwiska kompozytorów barokowych poznanych na lekcjach;• własnymi słowami próbuje określić różnice między muzyką średniowiecza i renesansu a muzyką baroku;• potrafi wymienić kilka tytułów utworów epoki klasycznej słuchanych na lekcjach;• podczas gry wyróżnia się ponadprzeciętną wiedzą.

**31. VIVA LA MUSICA – ROMANTYZM, XX WIEK, MUZYKA
WSPÓŁCZESNA. Klucz do muzyki – na dalszą drogę... Podsumowanie i
uporządkowanie chronologiczne wiedzy o muzyce**

DZ

- śpiewa w grupie w kanonie *Viva la musica!*;
- formułuje główną myśl romantyzmu w sztuce;
- wie, kogo nazywa się wirtuozem;
- umie powiedzieć, jakie utwory komponował Fryderyk Chopin;
- wie, jakie znaczenie mają zbiory etnograficzne Oskara Kolberga;
- umie wymienić nazwiska najważniejszych polskich twórców muzyki XX wieku i muzyki współczesnej;
- przyporządkowuje kierunki poszczególnym kompozytorom;
- potrafi wymienić kilka nazwisk artystów muzyki rozrywkowej;
- bierze aktywny udział w grze towarzyszącej treściom 10 rozdziału podręcznika.

- śpiewa solo w kanonie *Viva la musica!*;
- umie wymienić kilka nazwisk wirtuozów gry na różnych instrumentach;
- umie uzasadnić stwierdzenie, iż Chopin jest najwybitniejszym polskim kompozytorem;
- potrafi podać kilka nazwisk kompozytorów oper narodowych;
- umie powiedzieć kilka słów o Festiwalu „Warszawska Jesień”;
- charakteryzuje najważniejsze style muzyki rozrywkowej XX wieku;
- podczas gry wyróżnia się ponadprzeciętną wiedzą.

